

Вадим Крищенко

Не опускаючи очей...
вибране

Вадим Крищенко

Не опускаючи очей...

«Фолио»

2013

Крищенко В. Д.

Не опускаючи очей... / В. Д. Крищенко — «Фолио», 2013

Нова книга майстра слова Вадима Крищенко – це підсумок багатьох років його творчості. У ній роздуми і пошуки істини, утіха і страждання, любов і гнів, розлунистий заклик і наспівний мотив, що барвисто вплелися у вінок поетичних рядків. Тут ви знайдете рядки відомих пісень, які полюбилися нашим людям. Поет переконаний, що поезію слід читати вибірково, під настрій, в годину душевної розмови читача з автором. Шанувальників у поета дуже багато, особливо серед людей спорідненого розуміння добра, які усім своїм єством залюблені в рідну Україну. Сподіваємось, що з виходом цієї книги їхня кількість значно зросте.

© Крищенко В. Д., 2013

© Фолио, 2013

Содержание

Замість передмови	5
День сповіді	6
Кольори долі	74
Розмова під небом	107
Кінець ознакомительного фрагмента.	156

Вадим Крищенко

Не опускаючи очей...

Вибране

Замість передмови

Божже мій, як швидко пролетіли літа... Щезають надії і залишаються спомини, замість життєвих стартів приходять фінішні підсумки... І серед них – ця книжка.

Вірші, що наповнили її, писалися в різні роки, мають різну тональність звучання, різняться настроями, своїми світлотінями. Я не дотримувався хронологічної послідовності, а укладав цей доробок як лягало на душу. Одне можу сказати – я намагався свої слова наповнити щирістю і світлом доброти.

Глибоко переконаний, що поетична книжка читається не так, як прозова: сів і за два вечори пробіг очима написано від обкладинки до обкладинки. Поезію, як на мене, треба читати вибірково, під настрій, не обов'язково з першої сторінки. Вишукуйте те, що співзвучне стану вашої душі. Шукайте, здавалося б, в німих рядках отого співрозмовника і порадника, якого кожній людині так хочеться віднайти в цьому складному, мінливому і, на жаль, в багатьох випадках жорстокому і немилосердному світі.

Не все написано – реальне фото мого життя. Щось уловив у многоголосі людського спілкування, щось надумалось, щось взято з інших доль, щоб притулити до своєї... І поміж тим жирним шрифтом карбую в душі найдорожчі для мене поняття: Родина, Бог, Україна.

Я відношу себе до людей віруючих, тож досить багато написано на духовні теми. Зізнаюся вам чесно – не люблю довгих описових віршів. І сам тяжію до коротких афористичних форм. В книзі ви знайдете цілий розділ віршованих мініатюр. Багато рядків написаних творів стали згодом піснями.

Несу цю книжку з трепетним чеканням і певною тривогою до ваших очей. Візьміть її в руки, полистайте сторінки – може, саме там знайдеться слово, на яке ви давно чекали.

Радий цьому побаченню з вами, друзі мої, і хочу сподіватись, що ця зустріч не остання.

Щиро

Вадим Крищенко

День сповіді

ВІДВЕРТО

Я не святий – усе було,
За чимось я жалкую, може...
Та я не відвертав чоло,
Коли світився образ Божий.

Були гріхи – це теж ганьба:
Пече мене ота провина...
Та кожний вірш мій – це мольба,
Щоб ти воскресла, Україно.

СПАСИБІ ЗА СЬОГОДНІШНЄ

На жаль, не все збувається,
Але я не тужу.
У темну тінь ховаюся,
А з білою – ходжу.

Молитвою прозорою
Наповню душу й плоть.
Я сам собі повторюю:
– Сприймай, що дав Господь.

Не все ще поле скошене,
Не стихнув серця щем...
Ні, ремствувать негоже нам,
Бо ми іще живем.

Нам сонце світить, дощ іде,
Бджола несе нектар...
Прожитий нами кожен день —
Це долі щедрий дар.

Хтось згодиться – не згодиться,
Та в слові повторюсь:
Спасибі за сьогоднішнє.
За завтрашнє – молюсь.

НЕ ЛАЙ ВІТЧИЗНУ

Коли життя од бід – рябе
Й тягар невдач на серце тисне,
Картай когось, картай себе,
Та не кляни свою Вітчизну.

Була покара без вини,
Була в дорозі прикрість різна,
Та од прокляття відверни
Ти Бога, Матір і Вітчизну.

ПЕРЕВАЛ

Я уже за життя перевалом,
Звідти ніби видніше мені,
Що зосталось іще, що пропало,
Що у правді, а що у брехні.

Перевал – це неначе вершина,
Де видніша життєва безмеж.
Звідси можна збагнути причину,
Усвідомити наслідок теж.

Перевал – це неначе печатка,
Як анкети скупий папірець,
Бо підтверджує, де мій початок,
Передбачивши, де мій кінець.

ДЗВОНАР

Є служителі різні у Храмі —
І отці, й архіреї старі,
І прості, непомічені нами,
Без золочених риз – дзвонарі.

В цьому храмі життя, в цьому світі,
Що здійма свої бані до хмар,
Серцю бачиться – я не єпископ,
Не священик я – лише дзвонар.

Я дзвоню, щоби чуť прихожанам,

Щоб у душах відлунював щем...
І признаюсь: не так і погано
В Божій справі служить дзвонарем.

ЛОВІМО КОЖНУ МИТЬ ЖИТТЯ

У радості і у печалі
Ловімо кожную мить життя...
Ніхто не знає, що там далі —
Чи звук сурми, чи забуття.

Літа вже котяться донизу,
Все основне – вже відбуло.
Не хочеться, як гілка хмизу,
Згоріть, розвіявши тепло.

А може, в цьому суть єдина,
Що вироста із верховіть, —
Своїм теплом хоч на хвилину
Когось в цім світі обігріть?

А ЖИТТЯ ЯК ЖИТТЯ

А життя як життя —
Є щоденні проблеми.
Чорне з білим злилось —
І сіріє очам.
Хоч і важко торкаться
Нам болючої теми,
Та живемо не так,
Як хотілося б нам.

Хоч ми ждемо давно
Барву щедрого сонця.
І відкрили йому
Наші спрагли серця.
Та життя як життя —
У полоні емоцій.
А пунктири бажань
Наче зморшки лиця.

Весняні кольори,
Проростіте у долю,
Що пізнала усе
На своєму віку.

Нахилімо вуста,
Де криниця бездонна —
Пити воду живу,
А не труту гірку.

Притулюсь, пригорнусь
Я до рідного слова, —
Це наснага моя,
На яку я молюсь.
І Вітчизни ім'я
Повторятиму знову,
А святим образам
Я низенько вклонюсь.

Хай під нашим вікном
Не сумує калина,
Не засліпить очей
Дощова крутія.
Хай не ронить сльозу
Від неправд Україна,
Бо то мати твоя,
Бо то мати моя.

ЗАПАЛІТЕ ВОГОНЬ

Запаліте вогонь, щоб розвіяв пітьму,
Щоб страждань наших випалив гнидь.
Запаліте вогонь, бо колись і комусь
Треба, треба його запалить.

Запаліте вогонь, щоб уже не погас,
Ми іще не сліпі, не німі...
Запаліте вогонь, бо не можна весь час
Жити нам у пітьмі, у ярмі.

Запаліте вогонь, щоб очищенням був
Від обману, брехні та незгод,
Щоб спалив-спопелив наші біди й злобу.
Світла вже зачекався народ.

ДО ЧОГО ДОЖИЛИСЬ?

Боролися і бились,
Та стихла боротьба...
Кудись ті сили ділись —

Лишилася ганьба.

Сусід лихий повчає:
«По-нашому гутарь».
І духу не стає
Уникнуть злих покар.

А «патріоти» гнуться,
Свою міняють масть...
До чого ж ти, матусю,
До чого дожилась?

ЗБЕРЕЖІМО УКРАЇНУ

Душить кривда серце знову,
Стало ще сумніш.
Не продаймо рідну мову
За гріховний гріш.

Ми кричали: «Нас багато!»
Чом не стали в ряд?
Не муруймо нашу хату
На чужинський лад.

Насварились ми доволі,
Недруг лізе в дім.
Не проспимо, браття, волі,
Ой же – не проспім!

Загубився поміж нами
Дзвін єднальних слів.
Не пускаймо в отчі храми
Ми чужих попів.

Чом козацьку нашу спину
Кволість напина?..
Збережімо Україну —
Бо вона одна!

Щоб воля козацька не снилась мені,
Щоб я був сліпим і до всього байдужим, —
Купали мене у солоній брехні,
Студили мене на морозяній стужі.

Вбивали і словом, і лезом ножа,
Щоб вуха не чули, не бачили очі.
Але воскресає поволі душа,
Вона не вмирає і вмерти не хоче.

Хотіли, щоб я все забув на віку,
Кидали мені кров'яної отрути.
Хоч пив я, хоч пив я ту чашу гірку —
І все ж рідну матір не можу забути.

Ой, вічна жаго – Україно моя:
Хто ми і для чого живемо на світі?
До правди, до сонця повернутий я
Лише у твоїм злато-синім суцвітті.

Я ЛІЗУ ВГОРУ

Я лізу вгору... Не дивлюся вниз,
Де прірва зиркає нахабним оком.
З останніх сил чіпляюсь за карниз
Надій, що опинились так високо.
У рухові, в напруженні увесь...
Ще кілька метрів – і вершини ложе.
І в цім бажанні ближчать до небес,
Надіюся, Господь мені допоможе.

ДУША ПОЕТА

Душа поета... Вічна таїна —
Всі засміються, а вона заплаче,
Бо свідком лиш була вона одна
Розлук земних і місячних побачень.

Йому вона яснила хмурий день,
Очей не відвертала од кохання,
Щоб він знаходив слово для пісень,
Щоб кожна пісня не була остання.

Душа поета тихо входить в зал
Чи залітає, як небесна птиця.
Вона не просить оплесків й похвал,
Вона лиш хоче людям поклониться.

Душа поета – як тонка струна,

І водночас об'ємна, як планета.
Схиляє небо до землі вона,
Щоб ви відчули зоряність поета.

Душа поета – крило любові,
Вона у пісні, вона у слові,
Вона у квітці і у безсонні,
Вона в молитві, в святій іконі.

Душа поета – в словах привіту,
Щоб правда гордо йшла по світу.
Душа поета – це сльози щастя.
Ви їй повірте – і вам воздасться.

ЩОБ НЕ ПРОКЛЯЛИ

Відвертаєм очі ми,
Зморщуємо лоб...
Полікуй нас, лікарю,
Від очих хвороб,
Щоб усе ми бачили
І щоб чули все —
Де ганьба, де правдонька,
Що людей спасе.

Полікуй од хворості,
Атонії сил,
Та іще від зречення
Батьківських могил,
Від ознак лякливості,
Шулерських проблем...
Полікуй, бо, видиться,
Зовсім пропадем.

Полікуй, бо треба нам
Дітям передать
Запорозьку вольницю
І козацьку статъ.
Показати діточкам,
Як летять орли,
Щоби за плазунство нас
Та й не прокляли.

ОСТАННЄ СЛОВО

У цім вертепі хитрих слів і вчинків,
Де місце шани зайнято ганьбою,
Де в постулатах вже гнила начинка —
Останнє слово я лишаю за собою.

На цім суді, де править бал нечистий,
Де судять честь з усмішечкою злою,
Де світ – комедія, а ми усі – артисти, —
Останнє слово я лишаю за собою.

Хоча на сумнів взято все доцільне,
Хоча життя неначе поле бою,
Хоча я сам у рамочці прицілу —
Останнє слово я лишаю за собою.

Мені брехню уже набридло слухать,
Бо правда чорною прикрита пеленою...
Во ім'я Сина, і Отця, і Духа —
Останнє слово я лишаю за собою.

ФОРМУЛА ЖИТТЯ

У муках ми з'являємось на світ
І покидаємо його також у муках.
А поміж них іще десяток бід
До нас приходять, простягають руки.

Яка фатальна формула життя —
Немов до неї чорний знак пришитий...
І все ж крізь болі, сум і каяття
Вуста шепочуть спрагло: жити, жити...

ЛИШЕ МИТЬ

Як дні летять!..
Ні, не летять – мелькають,
Не вгледіти нічого навкруги,
Як у вікні вагонному, щезають
Минулих літ серпневі береги.

Позаду вже... Ой Боже, – все позаду.
Це правда, хоч пекуча і гірка.
...Пожовклий сад навіює досаду,
Холодний дощ із хати не пуска.

Не хочеться ні плакати, ні сміятись,
Лише збагнуть, цей світ ще раз збагнуть...
А дні летять... І п'ятий, і десятый —
Ховаються в осінню каламуть.

Щось прокричать, як гуси, звуком низьким.
Чи зрозумію зойк той до пуття?
Мить... Лише мить – від rischi і до rischi.
І мить та називається – життя.

Страждання нам дано як милість,
Бо так Всевишній заповів.
З гріхів ніхто із нас не виліз,
З гріховних дій, гріховних слів.

А хто щасливець, хто невдаха?
Ні, відповіді не прості:
Чи той, хто забиває цвяха?
Чи – хто вмирає на хресті?

ДОРОГА

У дорогу треба хліба,
Для дороги треба друга.
Буде краще, буде легше
Цю дорогу подолать.
Не підкосить ніг утома,
Не зачепить душу туга.
І горби тоді здадуться
Непомітні, ніби гладь.

Ой біжить моя дорога —
То підйоми, то глибини.
І не знаєш, де праворуч,
Де ліворуч поверне.
Зачерствіла, розкришилась
У руках моїх хлібина,
А товариш, ніби ж вірний,
Вже давно забув мене.

Спотикаюсь об каміння,
Йду напимацьки і боком,
Йду убрід на бистру воду,
Де не скрізь лежать мости...
А без хліба – сил немає,
А без друга – самотньо...
Хоч без хліба та без друга,

Але треба, треба йти.

ЗАБУТИЙ ДІМ

Забутий дім. Забиті вікна.
І хвіртка скривлена – навстіж.
Нікого тут не чуť, не видно —
Самотність бродить босоніж.

А хтось колись сюди заходив,
І дім цей звеселяв когось...
У хутірці, що біля броду,
Життя чомусь перевелось...

Нікому дім вже не потрібен,
Хоча є стіни, стеля, дах...
Та квіти вицвіли вже ніби,
І проліта байдужий птах...

Не прагну знатися багатим,
Бо, видно, щастя не у тім.
Я лиш боюся, щоб не стати,
Як цей старий, забутий дім.

ХТО ВИТРЕ СЛЮЗУ

Тріскучі клятви, словеса та дії —
Здаються ловкі, та у них брехня.
Незрозумілі серцю гречкосія
Придворний гвалт, нікчемна метушня.

А кожний хоче – іменем народу,
Усіх святих приклеївши в девіз...
Але від цього людям в нагороду —
Велика дуля під саменький ніс.

Всяк верещить: я батько правди, геній.
Лиш я до правди знаю вірний шлях.
Але, насипавши повненько у кишені,
Зітре всі обіцяночки в очах.

Ой цяцянка-обіцянка —
Хай дурень радіє...
Не купітесь на приманку
Того лиходія.

Лиш за тими й разом з тими
Ми іти охочі,
Хто Вкраїні од сльозини
Витре тужні очі.

А МИ РОДУ КОЗАЦЬКОГО

А в нас корінь козацький —
Тож медівки налий,
Нас не схопить зненацька
Недруг хитрий і злий.
Тож за вдачу крилату
І за правду сповна —
Перехилимо, браття,
Дружній келих до дна.

Хай неправда не коле,
Хай всміхається дім.
Тож по колу, по колу
Братства чарку пустім.
Пересилим незгоду,
Збором днини гіркі.
Ми ж козацького роду,
Ми такі, ми такі!

Лихо з поглядом лютим,
Не дивись у вікно,
Бо по-нашому буде
Все одно, все одно.
Вдачу маємо горду
І пісні в нас дзвінкі.
Ми козацького роду,
Ми такі, ми такі!

ХЛОПЕЦЬ ЗІ ЛЬВОВА

На День перемоги львів'яни відмовились від червоних прапорів совітського поневолення

Начищу до блиску нові свої мешти,
Щоб дух кавалерський не тух.
Я файну кобіту зустріну... А решту
Не хочу казати услух.

Я хлопець зі Львова, хлопак гоноровий,
До мене під руку не лізь.

Я вдачею спритний і гострий у слові,
Сміхів накочу повен віз.

Я з друзями гучно заходжу в кав'ярню
І каву по-львівському п'ю.
Мене не чіпай – бо затія ця марна —
Принизити гордість мою.

Не зли мене криком, брехливий москалю,
До тебе не буде жалю,
Бо я посаджу твою пиху на палю,
У ватрі зухвалість спалю.

Тож чуйте, лихі підлабузники злості,
Не смикайте вибуху нить.
Я можу тому полічити всі кості,
Хто край мій захоче зганьбить.

Хай бризкає слиною челядь нервова —
На все в мене вистачить сил.
Я хлопець зі Львова, я хлопець зі Львова,
Я волі вкраїнської син.

«БАНДЕРОВЕЦЬ»

«Бандеровець», – хтось кинув в злості.
Не буду суперечить я.
Велика честь носити й досі
Героя справжнього ім'я.

Нехай брехня ковтає слину —
Їй зрозуміти не дано.
Пишайся, краю мій, за сина,
Що звів свободи знамено.

Ця постать, мужністю прошита,
І нині з нами у бою.
Отак, як він, – усім нам жити,
Вітчизну боронить свою!

Та знов ведуть нас до загину.
І гнівом повниться земля.
– Бандерівці, спасіть Україну! —
Хтось наче з неба промовля.

Хоча життя – як тінь на очі,
Та по той бік іще не хочу,
Ще не зігнула спину старість,
Ще діти не повиростали,
Ще не відсміяні сміхи,
Ще не відмолені гріхи,
Іще на землю і на лиця
Не надокучило дивиться,
Іще сльоза моя не прісна,
Іще не виспівалась пісня,
Не змовкло слово під дощем...
І так – іще... іще... іще...

ГОРИТЬ СВІЧА

В теплі і ніби не голодний —
Пишу, бо ще звучить струна...
В обіймах з музою сьогодні,
А завтра – Бог єдиний зна.

Горить свіча. І з чаєм кварта...
І, зрозумівши часу біг,
Не смію відкладати на завтра
Те, що зробить сьогодні міг.

Бо все в житті бува раптово —
І згасне, вичахне тепло.
Тому й підігріваю слово,
Щоб стала пісня на крило.

Уже бадьорі стихли кроки,
Буває, сил не вистача...
Спішу зробити щось, допоки
Горить свіча, моя свіча.

СЛОВО ПРО РІДНУ МОВУ

Тобі виламували руки,
Тебе хотіли затоптати,
Та слів твоїх високі звуки

Красою вічною дзвенять.

Молюсь тобі я, рідна мово,
За тебе – в кривній боротьбі,
Бо я народжуюся знову
І воскресаю у тобі.

Час перекреслить і забуде
Усіх перевертнів й нікчем.
А ти була і вічно будеш,
Допоки на землі живем,

Допоки сонце в небі світить,
Допоки блискає зоря...
Беріть цю мову в серце, діти,
Із вуст пророчих Кобзаря.

ЧИ ВИБРАВ ПРАВИЛЬНУ ДОРОГУ?

Чи вибрав правильну дорогу? —
Не раз запитую себе.
Оббиті об каміння ноги,
І туга по душі шкребе.

Але печалитись не хочу,
Зневірі серце не віддам,
Бо ще горять в любові очі,
Бо вірю, добрі люди, вам.

Було всього у власній долі,
В дорозі, що у світ вела.
Та я нікому не дозволю
На неї лить отруту зла.

Всевишньому я вдячний, звісно,
Що в тім вертепі різних див
Він залишив для мене пісню,
Мене для пісні залишив.

ЖИТТЯ

Живу, немов несу повинність, —
Без задоволення та втіх.
А може, в цьому старість винна?
Чи я спокутую чийсь гріх?

Літа біжать неспинним кроком —
Аж обертом йде голова:
Заснув, прокинувся – з Новим роком!..
І так не рік, і так не два.

А далі що? Гадать не хочу,
На жаль, відгадка лиш одна...
Я словом душу залоскочу,
Щоб посміхнулася вона.

Бо так не хочеться в мінорі
Свої викреслювати дні,
Коли ще далі неозорі
Ув очі дивляться мені.

Коли радіють руки теплі,
Як покладеш їх на траву...
Всміхнуся... Бо іще ж не в пеклі —
На цьому світі ще живу.

Я ЩЕ ІДУ

Майбутнє – наче знаки запитання:
Не передбачить і не відгадать...
Та добре знаю – більше там страждання,
Аніж того, що зветься благодать.

В житті давно я відкусив солодке,
Лишилося лише запить гірким...
Присяду там, де тесана колодка,
І знову йду, де шлях курить, мов дим.

А скільки ще відміряно протопать? —
На цю розгадку я не трачу сил.
Мій день із запахом підсушеного кропу
У вікна густо заливає синь.

Я добре знаю – є кінець дороги,
І час заграє фінішну дуду.
Та поки ще мої ступають ноги,
Стискаю зуби і вперед іду.

БЛУКАЛЬЦІ

Усі ми блукальці на грішній землі,
В очах – загадкові дороги.
Шукаємо пристань в добрі і теплі,
І мрієм – хай вистачить змоги.

Усі ми блукальці – ідемо, ідем,
Не знаємо: криво чи точно...
А доля людська зі складних теорем
Секретів відкрити не хоче.

Усі ми блукальці – дорога крута,
А обрій все далі та далі.
І пристань не та... Шкода – знову не та,
І радості менш ніж печалі.

Ми звідали в світі багато оман
І мало похвал та овацій.
Ми знову в дорозі – крізь дощ і туман...
Ми власної долі блукальці.

СОКОЛИКИ

Душа в туманах корчиться,
Бо промінь сонця щез.
Злетіть під небо хочеться,
Так хочеться небес.

Безкрилими і кволими
Чи будем довго ми?
Ой, прилетіть, соколики
Із дужими крильми.

Вже досить слухать пугача —
Нікчемна пісня та...
Хай не сліпить нас куряча
Ляклива сліпота.

Ой, прилетіть, соколики,
До наших душ і хат,
Ой, прилетіть і виведіть
Хоробрих соколят.

ПІСНЯ ПРО УКРАЇНУ

Твій голос і для мене, і в мені,

Твоїх діянь ловлю я позивні.
Твоєї мови лагідні слова —
Як спраглому студениця жива.

Пече мене вогонь твоїх тривог,
Беру твій біль, щоб розділити на двох.
Я усміхом просвітлений твоїм —
В мені звучиш ти, як весняний грім.

Твою сльозу я виплачу в журі,
Твій день вплету у сяєво зорі,
Твій заповіт навіки збережу,
Не промінюю на любов чужу.

Твій голос, Україно, я беру,
Ним повнитись і в холод, і в жару,
Щоб з образом осяяним твоїм
Возводить правди і любові дім.

Україно моя, отчий зоряний краю,
Бо імення твоє з осяйного тепла.
Україно моя, я тебе обнімаю —
Хай любові вуста п'ють з твого джерела.

ПРИСКОРЕННЯ ЧАСУ

Ми живемо в епоху
Прискорення часу.
Ми живемо в епоху
Лихих катастроф.
В нас багато нещирих,
Надуманих гасел,
Але мало добра,
Що очищує кров.

Ми живемо в епоху,
Де меншає друзів,
Де панує жорстокий,
Сухий практицизм.
Ми кудись летимо
У шаленій напрузі.
Ми кудись летимо...
І боюся, що вниз.

ЗАКЛИК

Волає пам'ять до знемог:
– Вкраїнці, будьте разом!
У нас так мало перемог
І безліч злих поразок.

Чого отак? Причина де? —
Запитую у себе.
Ні, сонце правди ще зійде
На українське небо.

Розвіє наклепи чужі,
Поб'є душевні грати...
А ти і я – допоможім
Йому з пільми устати!

МИ ВОСКРЕСНЕМО

Боже царство не куплять земні лихварі.
Сила – в правді, а не у торбині банкнот.
Тож виходьмо і ми на світанній зорі,
Щоби виполоть розбрату злісний осот.

На добрі лиш тримається праведний світ,
А все інше – холодні, порожні слова.
Хай в тумані не згубиться цей заповіт
І водою йорданською нас обмива.

Ми воскреснем, постанемо ще із ганьби,
І розвіється кривда ядуча, як дим.
Тільки серце нехай од печалі-злости
І від сліз вікових – не стає кам'яним.

Ми відродимось – чую провіщенський знак,
Матір Божа його подає із небес.
І вже тихо втікає з душі переляк,
І видзвонюють дзвони, щоб дух наш воскрес.

ПОДЯКА ПІСНІ

Не йшов з фанфарами у ногу,

По власній стежці шкандибав,
Але у серці, слава Богу,
Не заглушив щемких октав.

Ой, на шляху траплялось різне —
Було трагічне і сумне...
Але ішла десь поруч пісня,
Щоб в час лихий спасти мене.

За те, що пив з криниць любові,
Що не втопився у злобі,
Що душу грів у ріднім слові, —
Я, пісне, дякую тобі.

Кожний помирає в одиночку...
І з останнім подихом в журбі,
Розірвавши на душі сорочку,
Кожен сповідається собі.

Не згадаєш, скільки з'їв смачного,
Скільки випив у житті чарок,
Скільки взяв для розкоші усього,
Скільки мав для похоті жінок.

А спитаєш в цій прощальній тиші
Сам себе, щоб страх свій відвести:
Чи добро посіяв, чи утішив,
Чи зробив когось щасливим ти?

Лише це, як спокою захочем,
Бо всі інші відчуття – чужі...
Кожен помирає в одиночку,
Не минувши сповіді душі.

ЯРМАРОК

Ярмарок нуртує —
Продається все.
Гучно пропонує
Хто що принесе.

Продається цукор,
Продається сіль,

Продається радість,
Продається біль.

І червоне, й біле —
Аж пітніє лоб.
Продається тіло,
Вмочене в сироп.

Продаються очі —
Сором їх не їсть.
Купиш тут охоче
Усмішку і злість.

Продаються лиця
Власні і чужі,
Продаються ниці
Та іще й вожді.

Ярмарок нуртує —
На смак різний крам...
Тільки власну душу
Я тут не продам.

Бо коли в людини
Продана душа,
Нащо все останнє —
Тіло з'їсть іржа.

І тоді не треба
Радості й жури...
Ярмарок нуртує:
Заплатив – бери.

КОЛИ МЕНІ НЕЛЕГКО НА ДУШІ

Скриплю пером... Втікаю від зажури,
Ховаюся за лагідні слова,
Щоб не боліла тяжко голова
І не дивилась в серце ніч похмура.

Бо стільки назбиралося лихого,
Щоб збить мене одним ударом з ніг,
Щоб я упав і встати вже не зміг
І не здолав життя свого дорогу.

Я зачиню усім незгодам двері,
Що обвивають тіло, як вужі...

Коли мені нелегко на душі —
Скриплю пером на чистому папері.

Приходить день, немов прозріння,
Коли рельєфніше усе.
І відчувається коріння,
Що крону на собі несе.

І ти не просто, сам собою,
А від землі. І в час сівби
Своєю сієшся судьбою
На ниву іншої судьби.

Коли усе гаразд, коли одні удачі —
Боюся... Це до певної пори...
І, посковзнувшись, знов скочусь неначе
З горбочка втіхи у рівчак жури.

Коли жура як тінь, і не щастить ні в чому,
І голос радості не зве давно мене —
Чекаю й вірю: у вікні нічному
Моя зоря вже скоро спалахне.

ТАК ПРОСТО НАЗИВАЄТЬСЯ...

Минулося, забулося... Було ж немов учора,
Соталась біла ниточка, а шиє нитка чорна.
Котилося, котилося та й стало під горою,
Озвалося смішиною, відлунилось журбою.

Літа за днями мчалися розлунисто і гірко,
Було, здавалось, солодко... Чого ж зробилось гірко?
Не все, не все збувається... Та шкодувать не варто,
Біля надії гріємось, що пломенить, як ватра.

І знову поспішаємо, жене жива потреба,
А під ногами сон-трава, над головою — небо...
Біжи... Та чи устигнеш ти вже за синком чи донею?..

І все це називається так дуже просто – долею.

ЯК ДОБРЕ БУТИ ДОБРИМ

Як добре бути добрим,
Привітним, а не злим...
Піду кудись за обрій,
Де серпня сивий дим.

Де кольори природні,
Де звук – немов мотив,
Де схована в сьогодні
Краса вчорашніх див.

Надихаюсь травою,
У воду забреду
І заберу з собою
Наївність молоду.

Не чую важкість ноші...
Й тоді, коли вернусь,
Усі слова хороші
Знайду й скажу комусь.

ЩОБ ДУШУ НЕ ТЕРЗАВ ПЕРЕПОЛОХ

І знову день почався із тривоги...
Хоча як можна жити без тривоги?
Та спокою все ж хочеться хоч трохи,
Щоб рівчаки не горбили дорогу,
Щоб душу не терзав переполох.

Та, певно, в мене вже така планида —
Не кожному всміхається вона.
Хоча душа в три ціпи перебита,
Та тішить думка, в слово перелита:
Без молотьби – не матимеш зерна.

В чому щастя? Пізнаю з роками
Риси щастя – спільні і не схожі...
Доторкнись не зможеш їх руками,
Роздивитись – певне, теж не зможеш.

Бо вони – як чародійство пісні
Чи слова кохання під вербою...

В чому щастя? – відповіді різні.
А для мене – просто бути собою.

ВЕРТИКАЛЬ

Хтось на верхній вертикалі,
Хтось давно у яму вліз.
А все інше – то деталі,
Суміш сміху й тужних сліз.

Ми живем в епоху ринку:
Віски п'є високий чин,
А народ гризе шкуринку
І запить немає чим.

Возвелись гучні хороми:
Мармур, срібло і кришталь.
Хто і як? – усім відомо —
Зліз на верхню вертикаль.

Гляну глибше, гляну далі —
І сказати хочу вам:
Ці високі вертикалі
Піддаються теж на злам.

Словом втішитися хочу,
Та воно слабке, на жаль...
І сміється мені в очі
Незборима вертикаль.

БЕЗСОННА НІЧ

Безсонна ніч...
Тягуча тиша,
А за вікном – колючий сніг.
В очах минуле – яскравіше:
Що зміг зробити, що не зміг.

Я намагаюсь відшукати
У споминах мажорний звук.
Та все ж багато, ой, багато
Дісталось душевних мук.

Життя рельєфні колорити
Зашторила якась пітьма.

І серце хочеться відкрити.
Але кому? Таких нема.

Згадались болі і провини —
Гіркі, як грона горобин,
А може, сам у тому винен,
Що залишився сам-один?

Пече безсоння, наче рана:
Кому потрібен я – дивак?..
А може, забіліє ранок —
І здасться все уже не так.

Сьогодні так, сьогодні так —
А завтра все інакше.
Та не ховайся в переляк,
Мій друже, мій козаче.

Хоча літа додолу гнуть
І тінь ляга на вічі.
Та зрозумій одвічну суть:
На світі ми не вічні.

Тож поки не відкрапав строк —
Твори добро для щастя.
Повір – що вимовив Пророк,
Й тобі за це воздасться.

Бо інше – видумки старі —
Упало й розколось.
Лиш на любові і добрі
Життя зростає колос.

Живу як всі, – не краще і не гірше,
Стрічаю ранок й вечір у вікні,
Собі мережу на папері вірші —
А що, скажіте, треба ще мені?

Собі ходжу – не пізнають, не кличуть —
Не знаменитість в першому ряду.
А горду пиху на маснім обличчі
Або п'яницю – мовчки обійду.

Чого ще треба? – Щоб зростали діти,
Пішли у люди й стали теж людьми.

І щоб змогли руками обігріти,
Чого зігріти не зуміли ми.

Ну ось і все. І так – вовіки й прісно.
А все останнє – вигадка пуста.
Мені б одне – щоб склалась щира пісня
Та ще комусь би впала на уста.

А МИ П'ЄМО

Бідуємо... Але п'ємо – аж темно,
Задуму відігнавши від чола...
Проклята чарка – це одвічна тема
Убогого українського села.

Все продається тут за оковиту...
Я оглянусь, задумаюсь на мить:
В моїм селі уже давно пропито,
Що можна «отоварить» і пропить.

Хоч хата вбога і хлівець поганий —
Та наливай в гранчак без зайвих слів...
Яка ганьба. Хіба ми з роду п'яниць?
Хіба ми з роду вічних гультьяїв?

Ні, ми уміло сіяли й косили,
Колись найкращим був наш хлібний лан.
Та забирає думання і сили
Оцей підступний, цей хмільний дурман.

Пропити можна долю і родину,
Бо гірше ворогів зміїне зло...
Ти маєш щось робити, Україно,
Щоб врятувати своє хмільне село.

ХРЕБЕТ

Добре живеться людині,
В кого м'якенький хребет.
Так воно... Так і понині:
Судження це – не секрет.

Добре тому, хто зігнеться,
Скаже, що хочуть почуть,
Руку лизне і всміхнеться

Там, де дійшло до плачу.

Сипле: ви – світоч, ви – геній,
Хоч ті персони пусті...
Так – і монетки в кишені,
Так – і тепленько в житті.

Правда вже не на фасаді —
Десь, щоб не бачив ніхто...
Глянь – він уже на посаді
Із персональним авто.

Може, не ті маю гени,
Але скажу наперед —
Не розраховуй... Бо в мене
Закостенілий хребет.

БРЕХНЯ

Весь час обдурюють мене
І рідний люд, і рідна влада...
Згадалось судження одне:
Людська брехня – липка принада.

Ми потонули вже в брехні,
Згубивши гордість та чесноти,
Свої достоїнства земні
Змінюючи на чужі банкноти.

Не можемо без неї жити —
Їй підставляєм лоба й плечі,
Щоб полоскатись кожному мить
В брудній, брехливій колотнечі.

Розбивши гідності мости,
Утверджуємо суть безбожну:
Якщо збрехав для мене ти —
То я й тобі збрехати можу.

Збрехать, що плюнуть, – все одно...
Не треба задавати питання.
Брехню всяк сипле, як пшоно, —
Без остраху і покаєння.

Ой, думи рояться сумні
І позирають в очі строго...
Бо як в густій імлі брехні

Знайти до істини дорогу?

ЗЛОБА

В нас метушні, як в тих комах...
Де загубились лад і спокій?
Усі ми добрі на словах,
Насправді – ми такі жорстокі.

Ми злість ковтаєм, як вино,
Нас бісить справедливе слово.
І все, що Богом нам дано,
Чомусь втрачаєм поступово.

Шукаєм виправдань собі,
Рука гріховна хрест тримає...
Але неправді та злобі
Немає виправдань, немає.

Господь казав нам: полюби
І розділи хлібину чесну...
Коли ж ми зможем без злоби
Цю заповідь в душі понести?

Життя – суцільний лабіринт...
Де вихід, а де вхід?
І я блукаю не один
У нім багато літ.

І спотикаюся, і злюсь,
Спиняюся там і тут...
Йду обережно, бо боюсь
В глухий потрапить кут.

ХВИЛИНА ВИПРОБУВАНЬ

Ось і прийшла випробувань хвилина,
Мене пита: «Ти мужній? Доведи!»
Усе життя неначе мить єдина,
Мов на чолі краплиночка води.

Збираю звідусіль і волю, і напругу —
Хай не покинуть в цей тривожний час.
Надії простягаю теплу руку:
«Допоможи... Щоб день мій не погас».

Не знаю, що мені готує завтра,
І видива в очах моїх летять...
Хоч, може, раз, але людині варто
Пройти по грані смерті і життя.

ТРИ ВІДПОВІДІ

Цікавість запитала в юнака:
– Твоя вершина... Де вона? Яка?
– Любов!

Тепер вона у зрілості пита:
– Що повнить змістом днини і літа?
– Праця!

Іде до старості, зове відповісти:
– А що цінуєш більше всього ти?
– Життя!

ЗА РОКОМ – РІК

За роком – рік,
За кроком – крок...
Я душу спік,
Сльозами змок.

Пізнав печаль
Я не одну...
Та долю все ж —
Не прокляну.

Бо основне:
Я був, я жив.
Не все забрав —
Щось залишив.

СПОВІДЬ

Щодня неначе починаюсь знову,
Хоч за собою не палю мости...
Нанизую на власне серце слово,

А за всі муки, Господи, прости.

Відродженим іду шукати правди,
Очищеним – відновлюю красу.
Я на сльозі людській не вчуся грати,
Чужу печаль на сміх не понесу.

Свої гріхи ношу завжди з собою
І не скажу: мені це не болить.
В юрбі суєтній був і я юрбою,
Пізнав і сором, і лякливу мить.

Пізнав усе: мене не раз ламали,
Під ноги клали балки перепон.
Та не згубилось віще слово мами:
«Синочку, совість – вищий наш закон».

Я прагнув мати цю єдину міру,
Для вчинків, що кумедні і сумні,
Святим отцям я навіть не повірю,
Коли мені сумління скаже «ні».

Стрімке життя міняє ідеали,
Стають нові вожді на п'єдестал.
Але земля, що кривдою топтали,
Для мене все ж найвищий ідеал.

Бо тут мої і осені, і весни,
Бо тут мої і зорі, і хрести.
Мій краю, я перед тобою чесний,
А за все інше – Господи, прости.

КОЛИ ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА

Молись, шануйся в ріднім слові —
І Бог тоді повірить нам.
А крики злісні, гонорові
Не треба пропускати в храм.

Та хоче наш сусід повчати —
Хто ми, і звідки, і чому...
Ми знаємо свої початки
І чуєм пращурів сурму.

Слова, пригладжені до лоску,
Із хитрих вуст летять у вись.
Наслухавшись попів московських,

Народе мій, не помились.

І не бери на душу сором,
Бо це не з наших сподівань.
Бач – по Мазепинських соборах
Москва собі збирає дань.

Пізнаймо істину єдину,
Де височінь і глибина:
Тоді воскресне Україна,
Як буде церква в нас одна!

БО ДЕНЬ ПРИЙДЕ

Крізь брехні, злості та зневіру —
Тобі, Вкраїно, йти вперед,
Переступивши дійсність сіру,
Що наставляє свій багнет.

Не тухне сяєво небесне,
Бо вже в очах твій храм стоїть...
Іще прийдуть, із мрій воскреснуть
Для правди лицарі твої.

Хай в тебе недругів багато —
Не розгубися в суєті,
Бо день прийде – і Бог освятить
Тебе на звершення святі.

І НАМ БОГ ДОПОМОЖЕ

Помахали літа журавлиним пером.
Ой, як слизько іти по дорозі...
Поспішаймо, братове, творити добро —
Поки ми іще в змозі.

Хай же недругів крик не заглушить наш рід.
Ні, ярмо не вдягаймо на спину.
Не топчімо Тарасів святий заповіт —
Хай же правда не згине.

Хоч нема суперечкам початку й кінця,
Та сумління підказує: досить!
До любові свої повертаймо серця —
Україна нас просить.

До прозріння уже наші очі ідуть,
Бо сліпими нам бути негоже.
Вірмо в сили свої і у Божу могуть —
І нам Бог допоможе.

РІКА ЖИТТЯ

Ріка життя...
Усякою була ти —
То повноводна,
Як весни розлив.
То пересохла —
Можна в глек налляти
Скупі ті краплі,
Що потік лишив.

Була швидка ти,
А була повільна,
На дні пісок
Чи мул під камінцем...
В собі з'єднала
Здатність і невміння.
Журбу і радість
Бризкала в лице.

Ріка життя...
Колись проворна хвиля,
Тепер все тихше
Чуть її мотив...
Та рідна пісня,
Як татарське зілля,
Мене знов кличе
Ув обійми див.

Пливе ріка,
Де човники і шхуни
Моїх видінь
На білім папірці.
Я вдячний долі:
Зовсім не шкодую,
Що скупаний
Колись у цій ріці.

Ріка життя...
Ще скільки простягнеться?..
Та втішений,

Що можу проректи:
Ріка життя
Тече із мого серця,
Щоб у твій день,
Вкраїно, протекти.

ХТО Є ХТО

Хто є хто – це розгледіти важко,
Коли зло носить маску добра
І шуліка, немов райська пташка,
Біле пір'я собі підбира.

Хто є хто – помилитися можна, —
Ми не маги, якісь мудреці.
Лиш признаюся: помилка кожна
Залишає на серці рубці.

ЯК УПАДУ

Як упаду... Вітрам віддам свій голос.
А вічну думу – полю і садам.
Крізь мене проросте тужавий колос
На тиху згадку, добрі люди, вам.

Перетворюся у дощі навкісні,
В громи весняні, в запах долину.
І озовуся у нехитрій пісні,
Що в синій вечір сколихне струну.

Як упаду... Віддам я небу очі —
Хай котить сонце тепле, осяйне.
І, може, хтось під небом цим захоче
Із пам'яті покликати мене.

Як упаду... На листі калиновім
Писатиму із дальності листи,
Бо хочу з вами стрітися у слові,
У ріднім слові віри й доброти.

ПІСНЯР

У годину чорну й грізну
Він озвучив людям пісню,
Що покликала до волі,
Бо прийшла на те пора.
І, осиливши дорогу,
Засурмила перемога,
Обняла людей щасливих,
Що... забули пісняра.

ВСЕ БУДЕ ТАК, ЯК БУДЕ

Пориви час остудить
І стихаються громи.
Все буде так, як буде.
Чи так, як прагли ми?
Не буду гнівно гудить
Життя уперту суть.
Все буде так, як буде.
Чи так повинно бути?

ОПТИМІСТИЧНЕ

Воскреслі у вогні
Знамена піднесем...
Ми будем на коні,
Хоча ще під конем.

В житті своє візьмем,
Не втопимось в багні...
Хоча ми під конем,
Та будем на коні.

Нікчемне, беручке, мов клей, —
До всіх вчепитись може...
Уміймо забувати зле
І пам'ятать хороше.

Крізь втому, котра спину гне,
Крізь біль невдач і крики
Хай не заступить нам дрібне
Побачити велике.

МОЛИТВА

Дай, Боже, нам своєї сили
І мужності своєї дай,
Щоб ми від зла оборонили
Себе і свій стражденний край.

Дай, Боже, нам своєї віри,
Що ми народ – були і єсть!
Хай недруга лихі сокири
Пощербляться об нашу честь.

Дай, Боже, нам усе згадати
І усвідомити, що є,
Дай мучитися, і страждати,
І вистраждать-таки своє.

Ще й словом праведним і зором
Застережи, а не утіш,
Щоб нам очей не виїв сором
За душу, продану за гріш.

Повторю молитву ширу і негорду,
Як твоє, Вкраїно, праведне ім'я.
Повторю молитву рідного народу,
Щоб її почули небо і земля.

УРОКИ МУЖНОСТІ

Хоча твоя кишень з дір
Й надії – рубані на силос...
Але не вір, не вір, не вір,
Що все! Життя вже зупинилось.

Хоч непроглядне око тьми —
Не підпускай розпуку близько
І рідним словом підійми
Живучості своєї ризику.

Коли невдачі через край —
Схились до Божої ідеї.
Воскреснувши, всім передай
Уроки мужності своєї.

МАЯТНИК

Штуками хитрими
Повниться світ,
Землю розхитує
Маятник літ.
Час – це не паніка
Піднятих рук...
Точна механіка,
Звірений рух.

Стало вже звичаєм —
Час для усіх
Чітко відлічує
Смук і сміх.
В рясності, в повені —
Тільки бігом...
Всі ми наповнені
Рухом його.

Маятник, маятник —
Вічності син.
Мається, мається
Серед хвилин.
Мається, мається
У суєті...
Всі ми на маятник
Схожі в житті.

Усе, що зміг, здається, вже побачив,
Усе почув, що можна чуть у гулі.
І усмішка мажорних передбачень
Уже не тішить, як в літа минулі.

Неначе вже нічого і не треба:
Наївся, насміявся, напечалився.
Набрид вже лемент, і набрид вже щебет,
Душа до тихих відпливла причалів.

Нічого вже не треба... Вечір сірий
Тягар двох рук поклав мені на плечі...
Та десь в куточку згубленої віри
Ховається ще слово заперечень.

РОЗДУМ У СЯЙВІ СВІЧКИ

Ей, скинути хоча б десяток літ,
Хоча б десяток... Не прошу я більше.
Й принадами знов заяснів би світ,
І задзвенів би він мажорним віршем.

А так усе схиляюсь на мінор:
Холодний дощ і погляди холодні...
Горить свіча... У чарочці кагор —
Без сповіді я причащусь сьогодні.

Ковток вина та ще сухар пісний —
Хоч не гіркі, але загіркли в роті.
Вже давня мрія перейшла у сни...
Чого усе я відкладав на потім?

Нема часу вже відкладать, нема.
Як швидко все промчало, пролетіло!..
А за вікном хурделиться зима,
І ув очах отак пекучо-біло.

Та все ж на серці начебто не лід —
Воно мелодію ще віднайде у слові,
Воно іще у теплоті любові...
Ей, скинути хоча б десяток літ!..

18 ЛИПНЯ 1995 РОКУ

Пам'яті Патріарха Володимира

Зняв руку на святе —
Тобі вже не проститься...
Сьогодні день сльози —
Вона із неба йде.
За щит омонівський
Сховались хитрі лиця —
Незрячі і глухі
До Бога і людей.

Скорботний літній день
Тримає квітку білу...
Святий наш мученику,
Вибач і прости,
Що навіть поховать,

Покласти у могилу
Ми не зуміли так,
Як вартий, Отче, ти.

Кийками били нас
І газом ще труїли,
Лякали голосно,
Та ми вже не раби.
Вкраїно-страднице,
Знайди небесні сили
Запам'ятать цей день
Печалі і ганьби.

ЗОНА

До чергової річниці

Ми всі живемо в зоні постійної тривоги,
Пришиті до питання: хто виживе? хто ні?
І мовчазні прогнози хапають нас за ноги,
Сховавши соломинку солодкої брехні.

Ми всі живемо в зоні із тисячі припущень,
І тисяча здогадок накручена на вісь...
Уже не розберешся: хто вчитель, а хто учень,
Хто істину підкаже і правді відповість?

Коротке слово «зона» завчили навіть діти.
За обрієм недалнім такий густий туман.
Нам залишила доля тулить свою надію
До давніх, наболілих, радіоактивних ран.

Ми тут усі живемо заручниками смерті,
Хоча немає дроту, та звідси не втекти,
Бо наші душі спрагли, бо наші руки вперті
Притягують до зони невидимі дроти.

Ми всі живемо в зоні чорнобильського лиха,
І стінка саркофага від нього не спасе.
А нам волають гучно, а нам шепочуть тихо:
– Не слухайте, не бійтесь, – це побрехеньки все.

Хтось хоче заховатись за папірець закону,
Свою вину забувши, б'є у словесну мідь.
Та, ніби грізний присуд, стоїть тривожна зона,
Немов пересторога – на всі світи стоїть.

Я знову входжу в коло протиріч,
Хоч намагаюсь вийти з цього кола...
Безсонною для мене стала ніч,
Нова тривога спокій поборолася.

Чого?.. Чого таким вразливим став,
На кожний крок народжую відлуння?
Не котять сміх притишені уста,
Не вдарить радість по сердечних струнах.

Чого сприймаю гостро так злобу?
Щоб просто мовчки обійти – та де там...
А може, коли б я інакшим був,
Коли б інакшим – то б не був поетом.

ЧАС ТРИВОГ

Дні минають через крапку з комою,
Хоч себе повторюють вони —
З схожими турботою і втомою,
З почуттям тривоги і вини.

Напинає час мене суєтами,
Що такі далекі і чужі.
Він дружить не хоче із поетами,
Відігнавши пісню від душі.

КОБЗАРІ

Кобзарів палили на вогні,
Ставили до стінки, убивали...
Але невмирущості хорали
Все ж лунали на гучній струні.

Хоч незрячі, хоч були старі —
Йшли не раз крізь муки до загибелі,
Рятували співом Україну
Прометеї наші – кобзарі.

І тепер, коли нужда навкруг, —

Ой, тривожний голос у бандури,
Покликом тривоги і зажури
Кличе, щоб не вмер кобзарський дух.

Щоб народ піднявся і прозрів,
Вдаримо у струни ми на сполох.
І хай згине з переляку ворог,
Адже ми із роду кобзарів!

ТЕРЗАЮТЬ УКРАЇНУ

Ой, терзають Україну,
Хто до зла охочий,
Щоб орел отой двоглавий
Виклював нам очі.

Заломивши руки, матір
Ведуть до загину.
А домашні «патріоти»
В рот набрали слину.

У нікчемних суперечках
Загубилась влада.
Посміхаються манкурти:
«Так им, так им нада!»

«Капец вашей Хохляндии», —
Втішається ворог.
Чи знайдеться хоч одненький,
Хто вдарить на сполох?

ТРИВОЖНЕ

Іще, напевне, не дозрів
Мій переляканий народ,
Бо вибира собі вождів
Із казнокрадів та заброд.

Не розбереться грішна плоть,
Де зло, де сяйво доброти.
До щастя, що дає Господь,
Видать, нам треба дорости.

ПРОЖИТО ДЕНЬ

Прожито день – і слава Богу,
В чотири боки поклонюсь...
Я в темні вікна на дорогу
Вже не дивлюся, не дивлюсь.

Не жду нікого я до себе
І сам нікуди не іду...
Шматок землі та клаптик неба —
Усе це маю на виду.

Кладу в огонь соснові дрова,
Щоб душу грішну відігрить,
Та бавлюся словами знову
На грані двох тисячоліть.

Чи вийде вірш, чи вийде пісня,
Чи писанина лиш пуста?..
Сиджу від ранку і допізна,
Поклавши тишу на уста.

А вже погода – до морозу,
Об кригу ніч ногою б'є...
У всьому цьому – сіра проза,
Але й поезія тут є.

ЩОСЬ ТАКИ БУЛО

У житті чогось хотілось,
Ой, бажалося чогось...
Що не снилося – здійснилось,
А що снилось – не збулось.

Не вернеш усього знову —
Хай вже буде так, як є...
Ходить щастя волошкове,
Тільки щастя – не моє.

Кажуть, «щастя»...
Що це значить? —
Розкажіть і покажіть.
Всі удачі і невдачі
Нанижу на білу нить.

Білу ниточку повішу,
Заплету в нехитрий вірш:
Буде згадці веселіше,
Буде спомину тепліш.

Щоб не скубати волосся
І не морщити чоло?
Може, щось і не збулося,
Але щось таки було.

СВІЧКА

Анатолію Михайленку

Вечірнє світло воскової свічки
Наповнює моє єство теплом.
Любові нерозділена дотичність
Як пташка, що щебече під вікном.

І сутінки пухкі та волохаті,
Мов іграшки м'які по тридцять сім...
А я один у вечоровій хаті
Веду розмову поглядом своїм.

І пахне воском, як в недільній церкві,
Хоч день промчав, мов злякане лоша.
Не хочеться все мірять на проценти,
На інший лад настроєна душа.

А хочеться подумати про вічне,
В якої Матір Божої лице...
Вечірнє світло воскової свічки
Настроює моє єство на це.

Я розчинюся в цьому розгомінні,
Щоб глянути на себе віддаля.
Маленька свічка в синім мерехтінні —
Мені ж від неї світиться земля.

Суміш втіхи й печалі
Випив, наче вино...
А що далі, що далі
Мені небом дано?

Залишив у тумані
Дні веселі та злі...
Я свої сподівання
Множу вже на нулі.

Не хапаюсь за серце —
Ще біда – не біда,
Та в моєму відерці
Заржавіла вода.

Хоч горілка в стакані,
Та вже око не п'є...
Залишив у тумані
Я кохання своє.

Листя ніби в конвертах
Розсила листопад.
А життя? Що ж, відверто —
Це лише зміна дат.

Згуркотіло і щезло,
Тільки пил з-під коліс...
А життя, коли чесно, —
Лиш приїзд і від'їзд.

Життя – сумні квадрати,
Мене тут час трима...
Щось хочу пригадати,
Та втішного нема.

Відпихую погане,
А мрію про одне:
Як сонечко погляне —
Моя журба мине.

Якщо печаль солона
Вас пробує на злам:
– Ідіть, ідіть до сонця, —
Я щиро раджу вам.

ЗАГАДУЮ НА РАДІСТЬ...

Загадую, що буде, —

Вгадаю я чи ні?
То березень, то грудень
Мої гаптують дні.

Загадую на радість —
Виходить на журу.
Я очі чистим ранком
Від смутку обітру.

Загадую на смуток —
Виходить на сміхи.
І вже, дивись, забуто
Жалів моїх гріхи.

Я спомини не кличу,
Бо ще в полоні мрій,
А сонечка позичу
У пісні дзвінковій.

І сил мені прибуде,
Хоч в сріблі голова,
Бо ще в любові людям
Не всі сказав слова.

СПІШИ, ПОЕТЕ

Відпущені Всевишнім дні —
А я їх безрозсудно трачу
На теревень слова дурні,
На довгий сон й ходу ледачу.

Схиляюсь мало до пера.
Чи я не хочу, чи не можу?
І бездіяльності пора
Мене гнітить, мене тривожить.

І так вже згаяно часу
На різні побутові речі...
Чужі слова в душі пасу,
Свої – здаються недоречні.

По стежці осені іду...
Чи всохла творчості потреба?
Ні, пісню власних мрій та дум
Ще годе випустить я в небо.

Ще годе відгукнуть когось

І розділити з ним неспокій,
Бо це усе, що зосталось
В моїм житті на схилі років.

...А час схиляє жовту віть
І промовля листочок кожен:
«Спіши, поете, доробить
Усе, що вмієш ти і можеш».

Сьогодні мій день. Я чекав його довго
І важко ішов, аж вгиналась земля.
Сьогодні мені пахнуть квіти медово,
Душа – ніби скрипка в руці скрипаля.

Сьогодні мій день... День удач та бажання,
З криниці життя ще не випито все.
І слово привітне, і слово неждане
Мені рідну пісню на крилах несе.

Сьогодні мій день. День добра, і любові,
І ніжної музики в затінку тиш.
Твій погляд, кохана, і коси шовкові
Такі чарівні, як ніколи раніш.

Сьогодні зі мною вітається чемно
Берізка і небо – таке осяйне.
Сьогодні весна ніби та наречена,
Що вибрала з тисячі інших мене.

Хай завтра на очі накотить сльозина,
Із дерева втіхи залишиться пень
І знову під серцем загіркне полинно...
Та це не сьогодні... Сьогодні – мій день.

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК

Нам треба вишити рушник,
Рушник любові та єднання.
Вплетімо пісню, а не крик
У це народне вишивання.

Нам треба вишити рушник,
Де кожна ниточка квітчаста,

Щоб кожен з нас до правди звик,
Повірів, що зустріне щастя.

Щоб розбрат вже навіки зник,
Загоїлись минулі рани —
Нехай простелиться рушник
На вулиці і на майдани.

Хай кожен ниточку вплете,
Не поспішаючи, поволі,
В це вишивання золоте,
Як в день новий своєї долі.

Український рушник —
З ним в дорогу рушай.
Український рушник —
Це найкраща з прикрас.

Український рушник,
Як вкраїнська душа, —
Хай вітає усіх,
Хай згуртовує нас.

Та невже це відцвітають вишні?..
Ми так рідко тут були в саду.
Біля плоту саджанці колишні
Розрослися в довгому ряду.

У турботах якось непомітно
Пролетів, як птах, засівний час.
Скоро в шибку знов загляне літо,
Щоб до себе запросити нас.

Скоро трави, що на оболоні,
Голосом твоїм гукнуть мене,
Скоро, скоро ягоди червоні
Нам вишнева гілка простягне.

А за літом осінь – жінка пишна
Одягне намисто золоте...
Та не поспішаймо... Біла вишня
Ще сьогодні у саду цвіте.

ЗАБУЛОСЯ, ЗГАДАЛОСЯ...

(З іронічним усміхом)

За обрієм, за далями
Журавлики дитинства.
Забулося, згадалося,
Припало жовтим листом...

Потішилась весняночка
Й розтала у тумані...
Були колись паняночки —
Уже зробились пані.

Давно ті трави скошені,
Що липли до сорочки...
У літ товстому зошиті
Все меншає листочків.

Погасли дальні вогники,
Що кликали щовечора...
Зробились очі вогкими,
Бо тугою обпечені.

Не множаться, а діляться
Літа, де більше осені...
А я на щось надіюся,
Надіюся і досі я...

Журу за хвіртку вижену
Та й покепку трішки...
Була колись горішина,
А нині – лиш горішки.

МОЖЕ, ХТОСЬ...

Перетворюю смуток на втіху,
Перетворюю сльози на сміх,
Щоб в дорозі із льоду та віхол
Посковзнутись і впасти не міг.

Перетворюю ніч на світання,
Нароблю із проміння обнов,
Щоб та жінка, що зветься «кохана»,
Знов повірила в щиру любов.

Перетворюю слово у пісню,
Хоч робота оця не проста.
Може, хтось чи зі мною, чи після
Покладе пісню ту на уста.

НАЙКРАЩІ ПОДАРУНКИ

І небо в синій яснині,
І дух осіннього городу...
Шепоче листям день мені:
Цінуй життя як нагороду.

Я вдумуюсь у ці слова:
Як схожі і неповторимі —
Людина, дерево, трава...
Усе душа кладе на риму.

Навколо світло і пільма,
Протяжний звук, коротка тиша...
Але без них і нас нема —
І в цьому сутність наймудріша.

Хвилини радості й жури
До мене обізвались лунко.
Життя всміхається: бери
Мої найкращі подарунки.

А МИ ТАКИ БУЛИ

Все забувається, минає —
І ти хоч злися чи не злись,
Виходить з моди і линяє,
Що на устах було колись.

Сьогодні те, а завтра... після...
Зника, як полуднева тінь.
Чи хоч моя одненька пісня
Прийде до юних поколінь?

Вогонь, що нині видно всюди,
Залишить пригорщу золи...
Хай молоді все ж не забудуть,
Що ми колись таки були.

ЗУМІЙ

Стрічаю день квітчастий —
І хочеться в цю мить
В минуле не упасти,
Майбутнім ще пожити.

Поміж осінніх китиць
Кажу собі: зумій
У згадці не втопитись,
Спаситись на шхуні мрій.

Подумати: життя – це драма,
Бо смерті ти не обійдеш:
Іди в обхід, вирулюй прямо,
Надінь сто масок і одеш,
Змінюй свій будень на неділю.
І все ж... Не віриться душі...
Тому й втішає нас надія
За крок до вічної межі.

ЖИТТЯ ЯК МИТЬ...

Життя як мить,
Єдина мить,
Махне крилом —
І пролетить.

Але в цю мить,
Коротку мить
Ясніло сонце
І блакить.

Я поки серцем
Не зачах,
Нестиму їх
В своїх очах.

Бо мить – це вимір
Для життя.

А вічність? —
То для забуття.

ЗИМОВИЙ ЧАС

Знов перейшли ми на зимовий час,
Це значить, що зима не за горами.
Із поля вітер обізвавсь до нас
Уже її колючими сльозами.

І пізній ранок, і короткий день —
Усе зими окреслені прикмети.
За мною слідом сірий дощ іде
І затуля фіранкою предмети.

Та я все оглядаюся назад,
Неначе хочу день вчорашній стріти,
Бажання непомітний циферблат
Ще стрілками показує на літо.

ГОДИННИК

Життя годинник цокає іще,
Відлічує покvapливi години.
Він побував під снігом та дощем,
Тому у нього вже слабкі пружини.

То поспішить, то трохи відстає,
То циферблата стрілками колише,
Але в ході не вичерпав своє.
Він цокотить – і це найголовніше.

ЧОВЕН

Забутий човен біля річки,
Обплетений хвощем ряним,
Весло сховавши невеличке,
Чекає паводка весни,

Щоб знов відчуть колишню силу,
Поплавать, як було давно...
І, обійнявши хвилю синю,

Піти на дно.

СПОМ'ЯНУ ДРУЗІВ

Згадаю тих, кого нема між нас,
Хто мав бентежну українську душу,
Отих, хто піснею озвучив час...
Про них сьогодні слово мовить мушу.

В очах стоїть натхненний Яремчук,
Іван Мацялко відкрива завісу.
І Кириченко ллє небесний звук —
Ясніє світ від голосу Раїси.

Назвав – до кого серцем прикипів,
Ой, так болюче згадувать вас, друзі.
Мій день заповнив ваш високий спів,
Він озивається у радості і тузі.

Як гірко, що без вас світає день,
Що запросити вас не можуть зали,
Що так багато золотих пісень
Ви голосом своїм не дспівали.

Ми всі не вічні... Стрінемося колись,
Та треба жити, поки є ще сили.
Я хочу, щоб у колос заплелись
Ті Божі співи, що ви нам лишили.

Щоб голос український не затих —
Хай він в нащадках наших озоветься...
Сьогодні я згадати хочу тих,
Хто був мені близесенько до серця.

НАУЧИ НАС РОЗУМУ

«Наша батьківщина – де є пити-їсти,
Де в шампанськiм плаваєш, наче у воді...»
Слухаю – і страшно. Не знаходжу місця.
Щось не те ви кажете, хлопці молоді.

Щоб мораль читати, не шукав нагоду,
Бо натомість гордості проросли жалі.
Хто ми, – вас питаю, – без коріння й роду
І чи є замітники рідної землі?

У гріховнім світі можна все здобути,
Адже все купується – совість і штани.
Тільки батько й мати – дивні атрибути,
Бо за преїскурантами їм нема ціни.

Голосами предків кличе отча хата,
Хоч слова ці давнішні – правді не чужі.
В юності здається – можем світ здолати,
Світ же починається з власної душі.

Научи нас розуму, земле – рідна ненько,
Бо сліди безбатченків вітер замете...
«Наша батьківщина – там, де солоденько...»
Ні, не те ви кажете... Ой, не те, не те.

ІЗ ПРОЗИ ЖИТТЯ

Незаслане ліжко і купи газет —
Відчув, що один я нічого не вартий...
Нагрію собі магазинних котлет,
Наллю собі чаю – води без заварки.

Ще посуд помити і витерти пил,
Попрати свою забруднілу сорочку.
Іще та іще – лише стачило б сил,
Хоча всього цього робити не хочу.

Оточують речі буденні й прості,
Не кращі від інших, не кращі й не гірші...
Але я все кину і сяду за стіл,
Забувши про інше, писатиму вірші.

І темна кімната немов заблищить,
Як в царських палатах, засяє усюди,
І музика дивна навкруг зазвучить.
Із прози життя знов поезія буде.

Віра народжує силу —
Так лиш, а не навпаки.
Мусиш збагнути, мій сину,
Все це на довгі роки.

Йдемо крізь болі і втрати,
Йдемо крізь шал суєти...
Щоб нам сильнішими стати,
Треба до віри прийти.

ОБМАН

Який безжальний ув обману ніж —
У груди вдарив, щоб пекло й боліло,
Щоб день мій став немов похмура ніч,
Щоб корчилося у зневірі тіло.

Обман, обман, як чорна пелена, —
Сьогодні все навкруг покрито нею.
Його вина, його гірка вина,
Що він і правду теж зробив брехнею.

Чого безжально кинуто в огонь
Сердечне слово щирої довіри?
А як з вогню тепер дістать його,
Коли воно уже ламке і сіре?

Минається медовий хміль утіх,
Які лягли на ейфоричні дати.
І перед совістю стає обману гріх,
А за гріхи всім слід відповідати.

Все бачиться як у страшному сні,
Зі всіх боків летять отруйні стріли...
А може, не обманутий я, ні,
А може, навпаки, — я став тепер прозрілий.

СТРІЛЕЦЬ

Причаївся стрілець —
Відшуковує жертву.
Вибирає стрілець,
Хто повинен умерти.

Для прицілу стрілець
Знов примружує око,
І не думає він,
Що це, може, жорстоко.

Його жаль не пече,

Його сумнів не точить...
Траєкторія куль
Вже відміряна точно.

І душа у стрільця,
Як льодина, холодна:
Ще не всіх відстріляв
Ніби він на сьогодні.

Натискає курок,
Не відчувши зневіри...
І когось вже нема,
Вже немає навіки.

Не сміється стрілець
І, здається, не злиться...
Загадковий стрілець —
Чи байдужий убивця?

Загадковий стрілець —
Час безжально великий...
За безвинних молюсь:
«Нині, прісно й вівіки».

ПОДАЙТЕ УБОГИМ

Подайте убогим, подайте нещасним —
Ой, скільки їх в нас розвелось.
Простягнуту руку стрічаю я часто,
Що просить і молить когось.

Подайте убогим... І вам теж воздасться.
Подайте, хто може подать,
Без люті, бридливості, всяких нотацій,
Явивши свою благодать.

Ні, будь милосердним не грішно нітрохи —
Хай добрість в душі пророста.
Так хочеться вірити в краще... А поки
Подайте їм ради Христа.

ЛИСТ ВІД МАТЕРІ

Пишу я вам листа з чорнобильської зони,
Розїхались давно сусіди майже всі.

І світять у селі лиш три віконця сонні,
Лиш три живих вогні у мертвій полосі.

З криниці воду п'ю, трушу свої ренети.
Є кури, та яєць вже не несуть чомусь.
Ой, ноги так болять – це, може, ті рентгени,
Та в місці іншому я вже не приживусь.

Пишу я вам листа, синочки і внучата.
А де адресу взять? – не знаю і сама.
Схилилася набік дідівська наша хата
І хоче вас позвать, та голосу нема.

Невесело одній – лиш образи на стінці
І ваші фото теж в нерівному ряду.
Я з вами говорю, лишившись наодинці
Із каганцем сльози, що стишує біду.

Пишу я вам листа... Чи відішлю? – не знаю,
Не знаю, хто б то вам його довести зміг.
Я материнський біль, печаль усього краю
В молитву заплету за все і за усіх.

Якщо тривожна вість до вас колись прилине,
То знайте, діточки, минаючи жалі:
Між дорогих хрестів, де спить уся родина,
Знайшла я спокій свій у батьківській землі.

Дрижить чомусь рука – хитаються рядочки,
У шибку загляда тужава гілка слив.
Я Бога лиш прошу, сини мої, синочки,
Щоб він вас поберіг, щоб вас благословив.

А УКРАЇНА В НАС ОДНА

Україно, матінко кохана,
Розбрату тебе терзає зло.
Прикладу я до твоєї рани
Свого серця весняне тепло.

Затулю ним нашу пісню й мову
Від зневаги, зла і від образ.
Хай же верховоди випадкові
Не ведуть у чорну прірву нас.

Відійдіть з дороги, товстосуми,
Ви не Прометей – лихварі.

Хай же Кобзарева горда дума
Нас єднає в злагоді й добрі.

Хай же правди спалахне багаття
І гризня закінчиться сумна,
Бо вождів в нас розвелось багато,
А Вкраїна – лиш одним одна.

ПОБРАТИМ

Володимиру Осадціву

Нам є що сказати, нам є що послухать,
Хоч різні дороги в житті.
Але головне, що ми браття по духу,
Ми браття із ним по меті.

Дорога життя... Ой, не раз до загину
Його в даль чужинську вела,
Але де б не був – лиш одна Україна
Для нього святою була.

Холодні вітри залітали у душу,
Щоб гордість сховалась на дно,
Але серце знало – ніхто не засушить
Оте, що від батька дано.

Всміхнеться привітно, зустрінься радо —
До жарту душа не сліпа...
Але до сих пір люте зло і неправда
І трусить його, і тіпа.

Гіркоти України – це вічні дебати.
Загадка сердець не мина:
Де наші здобутки, де наші утрати,
Де гордість, де чорна вина?

Нам є що сказати, нам є що згадати,
Мені сумно з ним не було...
Щовечора я, повернувшись до хати,
Чекаю привітне «алло».

В цім вирі стосунків і слів необачних,
Де заздрість їдка, наче дим,
Признаюся чесно – я Богові вдячний,
Що є в мене, є побратим.

ЗАМІСТЬ ПРИВІТАННЯ

Іво Бобулу

Не печалься, друже, що невдачі
Часто-густо йдуть за нами вслід...
Шептунам дамо копійку здачі —
Хай утруть з потилиці свій піт.

Заспівай, як вмієш ти співати,
Щоб звучало близько і здаля.
Хай у пісні задзвенять Карпати,
Буковинська батьківська земля.

Шлях до слави – колючки тернові,
Шлях до щастя... Хто його знайшов?
Ти ж прийшов до «Берега любові»
І на «Пізню зустріч» ти прийшов.

Наділив тебе високим хистом
Сам Господь... Оце лиш головне!
А все інше – хай з опалим листом
Вітер днів од тебе віджене.

Може, ми вразливі маєм душі,
Але прикрого у цьому теж нема.
Наші душі літо не засушить
І не приморозить їх зима.

Наша пісня, друже, не остання,
Наша сила – ще в цимбали б'є,
Наша дружба як медівка давня —
Не п'янить, а сили додає.

ОДИНОКА

В неї хлопця забрала війна.
Давня рана як прірва глибока.
І вже шостий десяток вона
Носить назву гірку: одинока.

Йде, вдягнувши стареньке пальто,
І сама – ніби горлиця сива.
Ні, не скаже їй «мамо» ніхто,
Бо нема ні дочки, ані сина.

Працювала... Одна і в гурті...
За весною котилося літо...
Але так й не знайшовся в житті
Той, хто міг би цю долю зігріти.

Хоч не гірша від інших була —
Незлюблива, струнка, кароока...
А вже осінь лягла до чола
І шепнула їй знов: одинока.

Відкотились надія і сміх,
Дощ у шибку вистукує дрібно.
І питаються очі німі:
І кому я, кому я потрібна?

Сива жінка – зів'ялий букет
У вікні, що ясніється збоку...
Я малюю мінорний портрет
І сльозою пишу: одинока.

ЗАРОБІТЧАНКА

В жіночій долі смак гіркий...
Хоч залишились вдома дітки,
Вкраїнські молоді жінки
Із дому їдуть на заробітки.
Далекий і нелегкий шлях —
Десь до Італії чи далі.
І в заклопотаних очах
Утіхи менше, ніж печалі.

Як щастя мало, як щастя мало —
Згадаймо істину стару.
А під вікном чекають маму,
Чекають доню і сестру.
Як сліз багато, як сліз багато,
Чому це сталося – не збагнеш.
А без жінок пустує хата
І рідний край пустує теж.

Куди ви їдете – скажіть,
Без вас розтоптуються душі...
Але людині треба жить,
І каже жінка: їхать мушу.
І правда ця неначе ніж,
Який заюшений криваво...
Чого ж ти бачиш і мовчиш,

Моя розгублена державо?

ДВОБІЙ

Ти цілиш в мене, лихотворе,
Але дрижить твоя рука.
Я проти тебе. Хто поборе?
Дуель ця буде нелегка.

Весняних див дереворити
Над головою я несу.
Ти ж прагнеш злістю загасити
Мою любов, мою ясу.

Свинцем брехні пробити хочеш
Ти віру, що з життя беру.
Примруживши злоспраглі очі,
Виважуєш ти кожен рух.

Ти цілиш довго, точно цілиш,
Щоб я упав, щоб в землю вгруз...
Ні, не поб'є моєї сили
Твоїї люті чорний туз.

Бо наді мною й перед мене
Землі і неба синій дах,
Ранкове марево зелене,
Застигле сонце в колосках.

Твій постріл... Димним злом налятий...
Лиш обпекло десь біля скронь.
Ти промахнувсь. Мені стріляти.
Тепер мені вести вогонь.

За біль, за кривду і за горе,
Які ти висіяв комусь,
Гей, до бар'єра, лихотворе.
А я, повір, не промахнусь.

ВИНА

Перед задумливим селом
І хлібом, що лежить у хаті,
І перед степом, і зелом
Усі ми гірко винуваті.

Але найбільш – перед людьми
(Давно б збагнути це по суті),
Що від зорі і до півдня
Додолу працею зігнуті.

Хтось лле з трибун рожеву муть,
Проблемні пише реферати...
А тут без вихідних живуть,
Бо треба сіяти й сапати.

То засушило, запекло,
То розмочило – дощ без краю...
Без відпускних живе село
І санаторіїв не знає.

Після зеленої весни
Приходить жовтолиста осінь...
Вдовина хата ще з війни
Стоїть похилена і досі.

І говори не говори,
А правда йде сюди не швидко.
Ой, скільки ще колючих кривд
Заглядує в селянську шибку.

Ми від землі... Зерно посій —
Зійде густими колосками.
А чим віддячили ми їй?
Пустими, прісними словами.

Ми засівали ниву злом,
Хотіли ж бути добром багаті...
Перед землею і селом
Усі ми гірко винуваті.

РІЧКА

Тече річка. Хвиля біла
Човника трима...
Закопали, затруїли —
Річечки нема.

Забажалось панству гратись —
Рили, мов кроти.
На намулі – вже палаци...
Господи, прости.

ПЕРЕДЧУТТЯ

Живе душа передчуттями,
Пашить передчуттями змін...
Дзвіниця неба вже над нами
Розносить малиновий дзвін.

Береться на ласкаві весни,
На ніжність, вроду і добро.
Й надія, що від льоду скресла,
Шукає висохле перо,

У синь вмочає барвінкову,
Тремтячу руку підганя,
Щоб записати неждане слово
На чистому папері дня.

Час сонячні вставляє рами,
Вікно відчиненим трима...
Живе душа передчуттями,
Яким ще імені нема.

ГОВОРЮ СОБІ

Удосконалюйся... Хоч волі треба й духу.
Ти правду у порадики бери,
Що перед злом не зніме капелюха,
Перед нахабою не схилить голови.

Мінйай себе – я повторюся знову,
Але одвічних не мінйай ознак,
Щоб не купитись на єлейне слово
І не продатись за липкий п'ятак.

Хоч не підвладні точним розрахункам
Життєвих доль таємні рубежі,
Та горе інших, інших біль і мука
Для тебе теж хай будуть не чужі.

Не розкриши душі природну цільність
В дні сумнівів й години суєти.
Людське в людині – це найвища цінність,
І дар цей треба всім нам берегти.

ПАХНЕ ХАТА МОЛОКОМ

Перевелись у селах пастухи.
Нема корів – не вигідно тримати.
І щезли вигони... Одні лиш лопухи
Крадуться, як загарбники до хати.

Підперта клуня скрученим кілком,
Нема худоби, лише жмут соломи.
...Та хата пахне теплим молоком —
Це із дитинства залишився спомин.

Силкуюсь виправдати себе
Перед минулим і сучасним,
Та сумнів по душі шкребе
І гіркота приходить часто.

У правди голос не глухий —
До нього пам'яттю торкаюсь...
Не знаю, за які гріхи,
Але я каюсь, каюсь, каюсь.

ПЕЧЕНА КАРТОПЛЯ

Печена картопле,
Хочу я до тебе
Слово прихилити
Щирої подяки.
В полі чи у лісі
Під вечірнім небом
Без хлібця і сала
Їв тебе зі смаком.

Печена картопля —
Із димком багаття,
З тихою зорею,
Що згасає пізно.
У гурті з тобою
Сказано багато,
А іще до слова

Пригорталась пісня.

Знов мандрівка кличе —
Пахне поле кропом...
Захоплю завзяття
Й молодого жарту.
Буде на привалі
Печена картопля,
Значить, про диванчик
Шкодувать не варто.

Печена картопля —
Зверху трохи в сажі,
В попелі, та якось
Я того не бачу.
Може, хто всміхнеться,
Може, інше скаже...
Я не їм – цілую
У шоку гарячу.

КОЛОС ЖИТТЯ

Сьогодні так, сьогодні так —
А завтра все інакше.
Та не ховайся в переляк,
Мій друже, мій козаче.

Хоча літа додолу гнуть
І тінь ляга на вічі,
Та зрозумій одвічну суть:
На світі ми не вічні.

Тож поки не відкрапав строк —
Твори добро для щастя.
І, як промовив наш Пророк, —
Тобі за це воздасться.

Бо інше – видумки старі —
Упало й розколось.
Лиш на любові і добрі
Життя зростає колос.

ВІДПУСТІТЬ ХОЧ НА ТИЖДЕНЬ

Відпустіть хоч на тиждень, турботи,

До полів, в глухомань, до села,
Щоби скинув, зумів побороти
Втому ту, що на душу лягла.

Щоб забулись столичні суєти,
Суперечки, де чорні роти,
Бо вразливі до кривди поети
Мають трішки й себе берегти.

Відпусти мене, місто, хоч трохи
Наодинці з собою побуть...
В протиріччях крутої епохи
Як збагнути нам істини суть?

Може, це непосильна задача?..
Захотілось спинитись на мить
І усе, що відчув, що побачив,
В сповідальний рядок перелить.

І, забравши звук неба з собою,
Дзвін полів, що колосять жита,
Знов вернутись до вічного бою,
У тривожні окопи життя.

МІЙ КВІТЕНЬ

Народився в квітні —
Від зими утік...
Вогники привітні
Сіяв чарівник.

Посміхнувся мамі
Краплею роси...
На живій мембрані
Рідні голоси.

Посміхнувся тату
Квіткою згори,
А квіток багато —
В очі забори.

Молоденький квітець
З листяних обнов
Навпростець до літа
По траві пішов.

І світи блакитні

Прагли до тепла...
Народився в квітні —
Першого числа.

ГОВОРИТЬ МАТИ

Усі мовчіть — щось мати каже,
Цвітуть притишено слова.
Вони із веселкових вражень,
З любові, що в душі жива.

Зійшлися діти всі до хати,
Де хліб, як доля, на столі...
Усі мовчіть: говорить мати
Вустами неба і землі.

МАДОННИ СІЛ І ХУТОРІВ

Ні манікюрів, ні начосів
Не звідали жінки села.
Ходили по городі босі,
Щодня схилялись до зела.

На шиї хрестик, ніби дзенька,
В трудах потріскана рука.
Жіноцтва вік у вас куценський —
Од двадцяти до сорока.

Не поміняла вас епоха —
Вставай до праці на зорі.
Вам не полегшало нітрохи —
Усе ті ж клопоти старі.

Ой, під очима кола темні,
Сльоза гіркава — то не гріх.
В пекучій од турбот пательні
Розплавились шматочки втіх.

І чим я можу вас утішити?
Де віднайти ласкавих слів?
Не стала доленька добріша
До вас, мадонни хуторів.

Граблі, сапа, бур'ян як хаща,
Землі весняні лемеші...

Коли життя вже стане краще,
Сяйне для вашої душі?

Хоча сумне у вас обличчя
І очі у туманах втом...
Та вас люблю... Вас возвеличу
Хоч цим віршованим рядком.

УКРАЇНСЬКА ДУША

У добру годину, у світлу годину
Хорошої вісті звучить передзвін.
Господарю-батьку і ви, господине,
Прийміте низький і сердечний уклін.

Всміхнулася хата запрошенням щирим,
Як соняхи, вікна її зацвіли.
І пахне у хаті любов'ю і миром,
І щастя рушник застеляє столи.

Господарю-батьку і ви, господине,
Хай доленька ваша ясніє щодня
Привітом родинним і цвітом калинним,
Бо всі ми єдина велика рідня.

Хай пісня привітна до вас доліта —
На щастя, на долю, на довгі літа.
Хай стіл не загубить гостинця-коржа
І сонечком світить вкраїнська душа.

УРОК ДОБРОТИ

Дала той урок
Іще змалечку мати,
І поле,
Щоб щедро умів засівати,
І сад,
Простягнувши
Заквітчані віти, —
Щоб я навчивсь
Рідну землю любити.

Урок доброти —
То велика наука,
Її передай ти

Для сина, для внука.
Щоб мудрість,
Що схована глибоко в слові,
Скропилась водою
Живою любові.

КУДИ Б НЕ ПІШОВ ТИ

Куди б не пішов ти —
Повернешся знов.
Од себе втекти
Не вдається нікому.
На скроні сріблястій
Запечена кров
Розкаже про все
В монолозі німому.

Розкаже про всіх
І питає про все,
Бо час сповідальний
Минути не можна:
Що людям приніс ти?
Що син принесе?
Де правда свята?
Де неправда безбожна?

МИХАЙЛІВСЬКИЙ СОБОР В КИЄВІ

До 10-ліття відродження

Піднявся він у небеса столиці,
Розносячи свій неповторний дзвін.
Нехай у наших душах освятиться
Величність і краса соборних стін.

Михайлівський усіх нас знову кличе,
Щоб ожила у вірі доброта.
Апостолів святих ясні обличчя
Запрошують молитву на уста.

Вклонімося, браття, цій вродливій днині,
Хай обнімає радість нас усіх.
Як хочеться, щоб менш було гордині,
Щоб не заводив нас у пастку гріх.

Не будемо все споминами мірять,

Святі писання вітер не порве.
Ожив Собор – Храм батьківської віри,
І Україна також оживе.

Тож хочеться в цю мить лиш небо слухать,
Щоб щезла злості і неправди тінь.
В ім'я Отця і Сина, в ім'я Святого Духа —
І повсякчас. І навіки. Амінь!

О доле, дай живої сили,
Щоб очі не залляла туш,
Щоб я зборов душевні зливи
І пережив душевну суш.

Дай, доленько, – прошу я мало, —
Щоб зміг не зраджувать собі
І серце щоб не розірвалось
У цій пекельній боротьбі.

ЯКЩО ВПАДУ

Якщо впаду, навік загину,
Порвавши ниточку життя,
Хай повернеться в Україну
Душа моя із забуття.

Хоча б на мить вернеться знову
У рідний край через літа —
Відчуть, що українська мова
Іще злітає на вуста.

ХАТА БЕЗ ГОСПОДАРЯ

Ой же без господаря
Хата ніби пуста.
В хату без господаря
Краще не ходи,
Бо немига шибка
Сонця не пропустить,
На столі не видно тут

Хліба ні води.

В хаті без господаря
Мряка і зажура —
Тріскаються стіни,
Протікає дах.
І немає сміху,
Й погляди похмурі,
І сидять притишкло
Діти по кутках.

Хата без господаря
Тулиться до горя
І не може зблиснути
Вікнами надій...
Може, зрозуміли ви
Все без алегорій,
Все, про що тут мовиться
В пісеньці моїй.

ЯВИ ОТИХ...

Щоб нам не шезнуть від наруги злої
І не втопитись у неправді слів,
Вкраїно-мати, народи героїв,
Зведи на трон не проданих вождів.

Щоб нас ядуча кривда не скосила
І промінь наш не згаснув у імлі,
Яви отих, що будуть нам за приклад,
Як треба жити і вмерти на землі.

Кольори долі

БЛАГОСЛОВИ

Господь, усіх благослови,
Хто носить правди заповіді,
Хто не забув, чиї ми діти,
До зла не хилить голови.

Благослови усіх, Господь,
Хто не одяг підступну маску
І совість не міняв на ласку,
А душу – на гріховну плоть.

Благослови, Господь, усіх,
Хто був засмучений чи втішний,
І, може, в чомусь навіть грішний,
Але спокутував свій гріх.

Для свята правди й доброти
У цю затемнену годину
Й мою стражденну Україну
Благословенням освяти.

У дні засухи та мокви,
Щоб жар добра не загасити,
Господь, наважусь попросити, —
Мене також благослови.

ПІСНЯ МОГО СЕРЦЯ

Україна, Україна – пісня мого серця,
Що писалося сльозою – сміхом не зітреться.
Як свіча, для мене сяє первозданно й ново
Української молитви кожне віще слово.

АПОСТОЛИ ДОБРА

Прийдіть, апостоли добра,
І сядьте у державні крісла.
Ганьба нова й ганьба стара

На наші долі перевисла.

Усе не ті, усе чужі
Щосили пнуться у пророки —
Такі слизькі, як ті вужі,
Такі брехливі, як сороки.

Що їм держава та народ? —
Не зрозуміли ласку Божу.
Ніяк набить не можуть рот,
Ніяк накрастися не можуть.

Гендлюють, дурять, продають,
Торгують весело й охоче,
За усмішку сховавши лють,
За папірець сховавши очі.

Не те чекалося, не те,
Перевернулось перше й друге...
Усе достойне і святе
Узяв нечистий у прислуги.

Коли закінчиться ця гра?
І хто цю чорну гру зупинить?..
Прийдіть, апостоли добра,
Пришли їх, Боже, на Вкраїну.

НАЙГОЛОВНІШЕ

Як перейти з пітьми до світла? —
Гадаємо всі ми.
Найголовніше, щоб не звикла
Людська душа до тьми.

А нас лякає нечисть всяка
І казиться в злобі...
Найголовніше – це не плакати,
А вірити собі.

Не хоче брать дарунка волі
Німа душа раба.
Найголовніше, щоб поволі
Ця відійшла ганьба.

ХАЙ СВЯТИТЬСЯ ІМ'Я ТВОЄ

На просторах земних
В мене теж є родина,
Де родився і зріс,
Де радів, як маля...
Де б не був, де б не жив —
Я лиш твій, Україно.
Охрестили так Бог
Й предковічна земля.

Хай хтось легко міня
Батьківщину на вина,
На ситніший шматок,
На модніший костюм.
Розрива мені душу
Ця болюча провина,
Очі їсть, наче дим,
Цей невидимий глум.

Впасти в менторський тон
Не бажаю я знову,
А тривогу свою
Простелю на траву.
Відчувать рідний край,
Рідний дім, рідну мову —
З цим по світі ходжу,
Цим на світі живу.

В світі злих катастроф
Скрізь за душі йде битва,
За людські почуття,
За вселенські права...
Повторяю щораз
Я собі як молитву
Ще почуті від мами
Пророчі слова.

Хай святиться ім'я твоє,
Краю мій милий,
Там, де гори і доли
В переплетенні рік.
Хай Господь посилає нам
Мудрості й сили
І хранить Україну —
Нині, прісно й вавік!

ОТЧЕ НАШ

У час важкий нам треба йти до Бога, —
У цьому мудрість, хоч слова прості.
Чого до щастя не веде дорога
І рідний край наш знову на хресті?

Чого ми захлинулись у спокусі,
Чого ми утопились у брехні?
І день прийдешній в драному кожусі
Лякає нас у темному вікні?

Чого такі ми кволі та безликі,
Не можемо знайти в житті своє?
За тужним плачем і надривним криком
Ховаємо усе, що в душах є.

Високе небо і земля багата —
Лише збагни оце і серцем зваж...
Допоможи вкраїнцями нам стати —
Звертаємось до тебе, Отче наш.

МІЙ ДІМ

Заходь в мій дім,
Якщо втомивсь з дороги.
На лаву сядь
І відпочинь хоч трохи.
На підвіконні тут
Пучок сухої м'яти,
Щоб дух пахкий
Всіх зваблював до хати.

Заходь в мій дім
І підійди до столу —
Там груші стиглі
В мамі із подолу.
Заходь в мій дім,
Побачиш там ікону
І все останнє
З Божого закону.

Заходь в мій дім,
Заходь в мою гостину,
Як брата рідного,

Тебе я тут зустріну.
Подам хлібець,
Чарки наллю по вінця,
Щоб ти відчув
Всю душу українця.

ДЕ ВИ, ЗВИТЯЖЦІ?

Туман зневір внизу і нагорі...
А мій народ, неначе мухи сонні.
Де ви, звитяжці, мужні бунтарі,
Де вас із сідел поскидали коні?

Хитренькі й підлі на підмостках сцен —
Погаркають... І разом йдуть на каву.
Брехня, зодіта в золоте слівце,
Як павутиння, обплела державу.

Хто люд зігріє, хто його спасе —
Ці перекуплені вдсяте депутати?
Ой, дожились, що продається все,
І навіть те, що зветься «батько й мати».

Забили баки спритні хитруни —
І так лепечуть, аж пускають слину.
На продаж ладні понести вони
Розділену на клапті Україну.

Їх не зупинять вбогі та старі...
Все перемішано у вихорі вертепу.
Звитяжці наші, мужні бунтарі,
Прийдіте швидше,
Бо душа вже стерпла.

КОЗАК МАМАЙ

Він гуляє степом,
Мчить за небокрай —
Скрізь дорогу стелить
Наш козак Мамай.
Срібно шабля грає —
Хай простить Господь.
Враже, до Мамай
Близько не підходь.

Різьблене обличчя
І козацька статъ.
Ой, Вкраїна кличе
Волю рятувать.
Кінь летить по сліду
До ворожих зграй.
І рубає кривду
Наш козак Мамай.

Не притишить болю,
Не спинить коня,
Що у чистім полі
Долю доганя.
Срібно шабля грає,
Скаче кінь, як рись.
Враже, ти Мамай
Вічно стережись.

ЗАПИТАННЯ

Мужі високі з телевежі
В екстазі творчого вогню
Так ловко брешуть, брешуть, брешуть
Й самі вже вірять у брехню.

Я слухаю словес лавину...
І хочеться спитать мені:
Чи ти збудуєш, Україно,
Своє майбутнє на брехні?

ЯК МИ ЗРОБИЛИСЬ ТАКИМИ?

Дуже охочі поплакати,
Хочемо, певно, самі
Лиш «гаваріть» – не балакати,
Душу тримати в ярмі.

Йдем через весни і зими,
Наче байдужі воли.
Як ми зробились такими?
Де і коли?

Не помахавши крилами,
Ми повним душу криками.
Доріг своїх не бачимо,
А скиглимо та плачемо.

Сварливістю загойдані,
Ми охкаєм та ойкаєм
І тулим біль до серденька...
Та ще на когось сердимось.

Ми негаразди лічимо —
Й самі себе калічимо.
Хтось скаржиться, хтось лається...
Отак життя минається.

Тим, хто іде на милицях, —
Дорога не осилиться.
Хто в шкодуваннях мається —
Тим доля не всміхається.

ЛИШ БИ...

Що було – те знаю.
А що там, далеко?..
Не пізнавши раю,
Все ж не хочу пекла.

Хочу небагато,
Бо ще вірю в диво...
Лиш би засівати
Добротою ниву.

Пройдено чимало,
Та в дорозі знову...
Лиш би не прив'яло
Материнське слово.

З помислом високим
Подивлюсь на зорі...
Лиш би не засохнув
України корінь.

НАРОДЕ МІЙ

Народе мій, ти необачний часто,
Хоч час настав, щоб ти уже прозрів.
Якщо бажаєш ти дійти до щастя,
То не бери сліпих поводитирів.

БАТЬКУ-ОТАМАНЕ

Про минуле з поглядом на сучасне

Батьку-отамане, де ти забарився?
Не минай в дорозі рідного коша,
Бо без тебе, батьку, похмурніли лиця,
Бо без тебе може зогнисти душа.

Хлопці у зневірі опускають руки,
Спину нахилиє кривда та біда.
Забувають мову кручені онуки,
І панує всюди грошова орда.

Стали ми байдужі, стали в герці кволі.
Той продатись може, хто живе в нужді.
Бусурманські коні топчуть жито в полі,
А на трон все лізуть зганьблені вожді.

Лижемо чужинцям ми смердючі п'яти,
Щоб змінити волю на липкий п'ятак.
І, сльозу сховавши, промовляє мати,
Промовля Вкраїна: Що ж ви, діти, так!?

Я ж вас навчала, щиро вас благала:
Не продайте честі, волю бороніть.
Чом, пани-паночки, вам грошей все мало?
Чому вашу совість замінила гідь?

Як же поєднати (хто сказати може?) —
Мурувать палац свій і державний дім?
Ой, знялись високі панські огорожі,
Батьку-отамане, у краю твоїм.

Стверджуватись в світі нам дано востаннє,
Щоби не хилити в кривді голови...
Батьку-отамане, з нашого чекання
Ти прийди і правду нашу оживи.

БОЛЮЧІ ПИТАННЯ

Не відійшли ми від тривоги,
Хоч нам не суперечив Бог.
У нас до волі всі дороги,
Застелені з одних тривог.

Сліз розпачу вже повен глечик,
Згубився смолоскип мети.
У повсякденних суперечках
Себе не можемо віднайти.

Невже дурніші ми за інших,
Невже Господь кебет не дав?
Невже, невже той долар грішний
Зробив бедлам із наших лав?

Ми всі кричали і клялися,
Що оживе людська душа.
Замулилася слів криниця,
Бо там вода – немов іржа.

А хтось накривсь й не хоче знати
Про біди болісні земні.
Діждуться грішники розплати?
Діждуться вироку?... Чи ні?

Чого у дзвони б'є омана,
Сховавши Божу благодать?
Болять мені оці питання —
Ой, як розпечено болять.

ОДНА-ЄДИНА

Коли у серці поклик журавлиний
І втома ріже зморшкою чоло,
Я добре знаю – є одна-єдина,
Що не сховає рук своїх тепло.

Коли далеко – знов до тебе лину,
Спішу до тебе, як весняний птах,
Бо, де б не був я, – ти одна-єдина,
В моїм мовчанні і моїх словах.

Коли день світить, як рясна калина,

І зерна мрії падають в ріллю,
Я свято вірю – є одна-єдина,
З якою сонце й хмари розділю.

Одна-єдина на білім світі,
З твого імення сонце світить.
Одна-єдина, одна-єдина,
Моя ти рідна Україна.

РІДНА МОВА

Ввібрав її, як сонце, в себе
Із надвечір'я і світань...
У ній дніпровське синє небо,
І дим пісень, і гук повстань,
І миротворне жито жате,
І ніжна єдність двох сердець,
І мій усміхнений початок,
І мій задумливий кінець...

ЗОВЕ РІДНА МАТИ

Ой, нашого люду по світу багато,
Та є власна хата в нас, браття, тепер.
Гей, чуєш ти, сину, – зове рідна мати,
Зове рідна мати додому тебе.

З далекого краю сюди повернися
У вечір вишневий – пахучий бальзам.
За звичаєм давнім ти, сину, вклонися
Забутим могилам, святим образам.

Не раз розлучались ми в кривді та горі,
Не раз розлучали нас недруги злі.
Та вірю: присохлий відірваний корінь
Ожити лиш може на рідній землі.

Я знаю – нелегко вертатися, сину,
Зустрівши в дорозі дощі і грозу.
Та є в тебе мати, та є Україна,
Що словом зігріє і витре сльозу.

ЧИТАЮЧИ ІСТОРІЮ

Вмирили козаки на палі.
Який це біль, який це жах!
Та не було в очах печалі,
Бо несли волю на руках.

Листаю сторінки зітерті —
І оживає мужня рать.
Мабуть, людині легше вмерти,
Коли за що є помирать.

Я ІДУ НА ПОКЛІН

Тішуся тобою,
Бо живу для тебе,
І карбую в серці
Дороге ім'я.
Золотисте поле
І блакитне небо —
З цими кольорами
Поріднився я.

Обізвуся словом,
А відлунить пісня.
На шляху Чумацькім
Кінь копитом б'є.
Тут любові сонце
І зоря провісна,
Тут моє минуле
Й майбуття моє.

Вип'ю студениці
З чистої криниці —
І прибуде сили,
Що даєш мені,
Щоб не заточиться,
Щоб не похилиться,
Як колись зійдуся
З ворогом в борні.

На високу долю
Побажай удачі,
Щоб перебороти
Холод і грозу.

Побажай утіхи,
А коли заплачу,
Знай – це від любові,
Що в душі несу.

Рідна земле моя, —
Чую мужності дзвін.
Рідна земле моя, —
Бачу цвіт молоду.
По дорозі життя
Я іду на поклін,
До імення твого,
Україно, іду.

ДЗВОНИ ЛАВРИ

Старої Лаври віщий дзвін,
Зайти до храму просить він.
І спомин – ластівки крило
Летить туди, що відбуло.

Думки і давнішні жалі
Схилитись просять до землі,
Згадать, кого уже нема,
Хто жив на світі не дарма.

Були ми в радості й біді —
Дзвонила Лавра і тоді.
І через даль, і через час
Той срібний дзвін знаходив нас.

Я чую Лаври Божий дзвін —
Такий близький й натхненний він.
Щоб день лихий нас обійшов,
Лунай, Печерський дзвоне, знов.

Київська Лавра – свята наша мати,
Наша молитва в ранкову годину.
Треба спинитися, не поспішати,
І помолитися за Україну.

УКРАЇНІ

Як осягнуть твою глибіню,
Твоїх висот зорю ласкаву?..

Хто б не були – ми тільки тінь
Твоїх страждань й твоєї слави.
Роки твою карбують мить,
Ростуть сини під небом синім...
Ні, ні, ще треба заслужить,
Щоб нарекла своїм ти сином.
...Зерном достигнуть в колоску,
Повірить правді, що не гнеться,
А кривду в темному кутку
Спалить багаттям свого серця!

МІЙ БІЛЬ

Кияни, – запитать доречно, —
Чого ви нагло продались,
За жменю цукру, жменю гречки
Зігнули ноги, впали ниць?

Нікчемний лик в коштовній рамі —
А правда висохла до дна.
Між православних божих храмів
Вертепи править сатана.

Ганьбою кожен день обито,
Лиш вікна дивляться сумні.
І мову, схожу на молитву,
Обслинили вуста брехні.

Нема нічого, крім омани.
Де гордість, що була колись?..
Кияни, землячки-кияни,
Чого ви нагло продались?

БАГАТІЙ

Жив багатій – палац хороший.
Несли йому із міст та сіл.
Зсипались липкуваті гроші
Йому в кишеню звідусіль.

Добра усякого багацько
Мав цей крикливий, лютий пан.
Будинки, гроші і багатство —
Це все грабунки та обман.

Найбільше тішивсь, як до зали
Скликав підлизників своїх,
Щоб ті улесливо казали:
– Ви, батьку, кращий за усіх.

Гуляв, кричав – летіла слина...
Та захворів, на мить притих
І вмер... І ні одна сльозина
Не впала із очей людських.

ЖИТЕЙСЬКЕ МОРЕ

Чую шипіння, ойкання, грюки,
Прискають в очі підсмачені брехні...
В морі життя я розкрилюю руки —
Треба утриматись на поверхні.

Хвиля ударить то зліва, то справа,
Хвиля злітає, немов чорна птиця...
В морі життя не завжди треба плавати,
Треба уміти лиш – не утопитись.

Я ХОЧУ БУТЬ НА ТЕБЕ СХОЖИМ

Я хочу бути на тебе схожим,
Мій рідний краю – зелен дім,
З твоїм світанком, днем погожим,
З пшеничним усміхом твоїм.

З криниць веселим перехлюпом
Й завзяттям засіву і жнив,
З дівчам, яке всміхнулось любо,
Озвучивши краси мотив.

На тебе схожим хочу бути,
Щоб я – в тобі, а ти – в мені,
Із молодим зацвіттям рути,
З димком прив'ялим на стерні.

Щоб звали зорі вечорові
Мене, як іскорки надій,
Щоб грівся я в твоїй любові,
А ти навік лишавсь в моїй.

ЛИШЕ ПАМ'ЯТАЙМО

Хто перший, хто другий,
Хто нижчий, хто вищий?
Оцій суперечці,
Напевне, сто літ.
На власну дорогу
Онуки вже вийшли,
А ми про своє
Їм белькочемо вслід.

Хто перший, хто другий?..
Змагатись доволі —
І так ми зробились
Неначе чужі.
Нам треба, щоб врунився
Колос у полі
Й жила Україна
У щирій душі.

Діждалися волі —
Великого дива,
Вже час забувати
Незгоди старі.
Хто вищий, хто нижчий —
Хіба це важливо?
Була б рідна мати
У щасті й добрі.

Колючим камінням
Побита дорога,
Та вірять в майбутнє
Вкраїни сини.
Лише пам'ятаймо:
Єднання – від Бога,
А розбрат лукавий —
То клич сатани.

НЕВЖЕ ТАК БУДЕ НАЗАВЖДИ?

Зробились злодії панами —
Такий незрозумілий вік.
А правду хтось штовхнув до ями,
Щоб змив її брудний потік.

Талант й порядність у людини
Не пропускаються ніде.
Цінується лише єдине —
Хто більше хитро украде.

Чи ми сліпі, чи ми не гожі? —
Бо всі похнюплено мовчать.
Нікчема може вже за гроші
Купити генія печать.

І наша гордість, що на скронях
Сріблиться відблиском століть,
Перед пихатістю в поклоні
Неначе наймичка стоїть.

Гримлять палаци від овацій —
Гуляє панство між біди...
І серце стукає в розгадці:
Невже так буде назавжди?

ЯНИЧАРИ

*Не так тії воріженьки,
Як ріднії діти.*

Народна пісня

Гляну правді у вічі. А правди гіркої
Не сховати в густі ковили...
Із відваги і світла вставали герої,
Із пільми – яничари росли.

Ой, тобі, Україно, пекло і боліло
Від чужинських образ без вини,
Та найгірше оте, що твоє біле тіло
Мордували рідненькі сини.

Стерли пам'ять віків – аж зробилися діри,
Скров'янили надії блакить.
Відреклися вони від отецької віри,
Щоб ту віру на людях ганьбить.

Під холуйську дуду танцювали юрбою —
Так, що п'яти горіли вогнем.
І неначе змагались весь час із собою:
Хто свій рід голосніш прокляне.

Слова іншого я не знайду: яничари,

Дратувала їх мова своя.
За мідяк продавали вони на базарі
Твоє, мамо, пречисте ім'я.

Ой, міняли тебе, за що вимінять вдасться,
Віддавали за шмат ковбаси.
Бережи нас, Господь, від чужої напасти
І від власного лиха – спаси.

Хай приходить прозріння у віщій печалі,
Щоб серцями спокутувать гріх.
І встаєш ти, Україно, на зло яничарам,
У відвазі героїв своїх.

ГЕТЬМАН

Іван Мазепа... Скільки років
Горланили під вухо нам:
Це зрадник хитрий і жорстокий,
Хотів нас, не моргнувши оком,
Продать чужинцям, ніби крам.

Ой, що сказать? Хіба провина,
Що він був лицарем добра?
Лиш мав гаряче серце сина,
Бажав спасти тебе, Україно,
Від ласки хижої Петра.

Народ не може бути народом,
Коли в душі плачі страшні.
Не поступивсь козацьким родом,
Не заховався, мовив гордо
Обманутій надії: ні!

Коли б такого сина мала
Ти, Україно, ще хоч раз —
То сто разів не помирала б
В обіймах царського вандала,
Не полотніла б від образ.

Не вмере героїв вічна шана,
Із болем змішана гірким.
І мудрість гетьмана державна,
І мужність козака Івана
До нас приходять крізь віки.

Літають думи понад степом,

Як пам'яті живі орли.
І слово проситься у небо:
Спасибі, гетьмане Мазепо,
Що в нашій долі Ви були.

БОЛЮЧА ВІДПОВІДЬ

Держава наша є й нема —
Блищить тризуб, тріпоче прапор,
Але в душі іще пільма...
Ой, так далеко ще до правди.

Ще не знайшлись, немає тих,
Хто поборов і зло, й гординю
І вище помислів липких
Поставив долю України.

Чом рідна мова як чужа? —
Вона лише для антуражу.
І давню віру їсть іржа,
Бо не здолає силу вражу.

Нема поборників добра,
Щоб волі додали ще міці.
Сказати вголос вже пора,
Що є на світі українці.

Ні, кожен грає у своє.
А ми в безпам'ятстві і нині...
Держава є? Ну, може, є,
Але нема ще України.

КОЛИМА

Схиляю голову перед пам'яттю земляків-українців

Боронили свій дім, що горів у вогні.
В чому їхня вина?..
Димом очі пекла у вагоннім вікні
Чужина, чужина.

По етапах ішли, під прицілом вели
Той повстанський загін...
Та покірними все ж не були, як воли,
Бо несли волі дзвін.

Ой, того не пізнай і туди не ходи,
Де безправ'я тюрми.
Хоч дорога гінка, та щезають сліди
У снігах Колими.

У печальних очей не питай, не питай,
Що сховала зима...
Відібрала життя, відібрала літа
Колима, Колима.

Наче свічку в руках, тужну пам'ять несу,
Де могила проста...
Хай Україна з лиця тихо зронить сльозу
Біля того хреста.

МОЛІННЯ З 33-го РОКУ

Дай, Боже, зиму перебути,
Холодні й довгі вечори
І свічку віри не задуті
До літа – теплої пори.

Дай, Боже, зиму пережити,
Перебороть голодний страх
І власне серце не лишити
В колючих, крижаних снігах.

Добром зігрітися незримо,
Не впасти долею у гріх...
Дай, Боже, пересилить зиму —
Прошу за себе і за всіх.

ХТОСЬ НЕПУТЯЩИЙ

Кожний правитель по-божому пише,
Слово красиве, немов талісман...
Та коли нам придивитись пильніше:
Зліва – крадіжка, а справа – обман.

Всі малювали усміхнені далі,
Де на столах – чого тільки нема!
Та, як захочеш уникнути в деталі:
Мряка – позаду, а спереду – тьма.

Ті обіцянки слизькі, як амеба,

Ситним хлібцем не вкладеш їх у рот...
Ой, вже давно розібратися треба —
Хтось непутящий... Вожді чи народ?

ЛЕГЕНДА ПРО ГОЛОВУ ЧАЦЬКОГО

*Камінь на скелі біля річки Тетерева, поблизу Житомира, нагадує козацьку голову.
Ту скелю люди звуть Головою Чацького.
В народі про це ходять легенда.*

А Поліссям ходить, заходжа в оселі
Про давно забуте розповідь жива...
Чом то біля кручі, на урвистій скелі,
Камінь – мов козацька буйна голова?

В'юниться ріка там, звивисто хлюпоче —
Знає щось, та мови не збагнеш ніяк...
А козак на скелі ледь примружив очі,
І кусає вуса молодий козак.

...Кажуть, сам Хмельницький вивів на дорогу,
Передав до Січі потайний папір
І сказав гінцеві, криючи тривогу:
– Ти донести маєш всім наперекір.

Лиш не попадися, бо то буде лихо.
З Богом, синку, з Богом... Вирушай... Пора... —
У гінця кінь вірний і швидкий, як вихор,
У гінця шаблюка – блискавки сестра.

Промайнули гори, промайнули луки,
Раптом: «Стій!» – сторожа вершника спиня.
У руці козацькій блиснула шаблюка —
І шукай могилу, і лови коня.

Та загін шляхетський кинувся в погоню:
– Пся крев! Хлоп негідний обдурив, бач, нас.
– Ой лети, мій друже, не спіткнися, коню, —
Ти ж бо пам'ятаєш гетьманів наказ.

Чи гнідий спіткнувся, чи втомився, може, —
Наздогнали хлопця – виходу нема...
З трьох боків довкола суне рать ворожа,
Гляне в бік четвертий – урвища пільма.

Кресонуть по латах – та нерівна сила,
А папір захоплять – не минуть біди...
Уклонився сонцю, батьківським могилам —

Над проваллям диким обірвав сліди.

...В'юниться ріка там, пінний саван стеле,
Знає щось, та мови не збагнеш ніяк.
Там козацький профіль на високій скелі —
То безсмертя вічне заслужив козак.

ВЕЧІР ПІД БАНДУРУ

Бандуристові Віктору Лісоволу

Наслухавшись козацьких гордих дум,
Заснуть не можу – мучать давні муки...
Я чую, як пищаль стріляє в глум
І кривду б'ють освячені шаблюки.

Бандуро-сестро... В звуках ожили
І битви грім, і серця ярий клекіт.
З туману дум, з гарячої золи
Встає мій предок – мужній і далекий.

Дзвенить в струні історія моя
(Ми ж не якісь безбатченки у світі),
Іздавна волі дороге ім'я
Стояло нам зорею у зеніті.

Мій давній предку, б'ю тобі чолом
За вдачу щир, чесну і вогнисту,
За те, що зло не називав добром
І вірний був святому побратимству.

В живій бандурі міниться душа...
Спасибі їй, що нагадала знову,
З якого роду, кореня, коша,
Яку міцну ношу в собі основу.

Мій бандуристе, дяку теж прийми,
Що ти прийшов... В години вечорові
Величну думу з сизої імлі
Осяяв звуком чистої любові.

Наслухавшись козацьких гордих дум,
Заснуть не можу, мучать давні муки...
Я чую, як пищаль стріляє в глум
І кривду б'ють освячені шаблюки.

МАТИ ОЛЕКСАНДРА БОГОМОЛЬЦЯ

Надривний кашель геть її замучив,
Перед очима змутнена слюда...
Вмирала жінка довго і болюче,
Хоча була ще зовсім молода.

Вмирала жінка... Вже безсилі руки.
Легені їй розпавила тюрма.
Але ж вона сама пішла на муки,
Борню пекельну вибрала сама!

Рум'янцю спалах – і згасає тужно,
Немов життя прощальні промінці.
Та не згорає в серці вічна мужність
Усіх живих і страчених борців.

Ні, не щеза на світі одержимість
Заради правди і високих мрій!
А думка знов: ти ж мати і дружина
І десь один росте синочок твій.

Я не повірю, що вмирать не страшно,
Від цього слова віють холоди...
Вона шептала тихо: «Сашо, Сашо,
Хоч на прощання, синку мій, прийди».

«Це воля смертниці —
не будем суперечить», —
Байдуже процідив жандарм собі...
Синок із батьком, похиливши плечі,
Стояли перед матір'ю в журбі.

Звелась на подушки крізь біль,
страждання,
Уся – вже догоряюча зоря,
І синові, мов заповідь останню,
Дала з руки своєї «Кобзаря».

Я УКРАЇНСЬКОЮ ВАМ ХОЧУ ЗАСПІВАТИ

Відомому співаку Ярославу Євдокимову, який живе в Москві, але народився в рівненській тюрмі, в яку його мати була ув'язнена як бандерівка

Чужі слова я пригортав не раз,
Вони вуста постійно лоскотали.

Але в очах цвіт мальви не погас,
Зовуть дитинства осяйні цимбали.

Мій отчий край із пахом споришу,
Із хлібом, що на стіл нам клала мати.
Притишійся – усіх вас попрошу:
Я українською вам хочу заспівати.

Як довго я шукав душі мотив,
Як довго підбирав до нього слово.
До потайних джерел не раз ходив,
Щоб відчувати: ось моя основа.

Ні, я не вірю, що любов мине
І відлетить, неначе птах крилатий.
Щоб зрозуміли, друзі, ви мене —
Я українською вам хочу заспівати.

Пісня мого дому і моєї нені —
Там червоні вишні і луги зелені.
Пісня мого серця і моєї долі —
Крашанка пасхальна в правди на долоні.

Пісня мого смутку і моєї втіхи,
Де сльоза солона змішана зі сміхом.
Пісня – пишні грона в калиновім листі.
Пісне моя рідна, – ти ж не загубися.

В ПІДМУРОК НАШОЇ ДЕРЖАВИ

...Прошу всіх – будьмо милосердні,
Не киньмо душу в каламуть.
Хай правди паростки мізерні
В новітнім часі проростуть.

Не забуваймо давній звичай —
Хлібину вбогому подать
І не хилить своє обличчя
Лише у бік, де благодать.

Не треба, браття, нам змагаться,
Де власне «Я» – то понад все,
Бо не слова, а лише праця
Нас всіх від напасті спасе.

Не проклинаймо день вчорашній
І нинішній теж не клянیم.

Нехай без люті руки наші
Возводять України дім.

Тут не годиться цвях іржавий...
Злість не ховаймо у нутро.
В підмурок нашої держави
Покласти треба лиш добро.

ГОЛОД

Пам'яті тих, хто не пережив тридцять третього

Пекельні цифри та слова
У серце б'ють, неначе молот.
Немов прокляття, ожива
Рік тридцять третій... Голод... Голод.

У люті сталінській страшній
Тінь смерті шастала по стінах.
Сім мільйонів (Боже мій!)
Недолічилась Україна.

Напевно, з витоків життя
Не знав мій край, хоч як боліло,
Щоб мати та своє дитя —
Промовить навіть страшно — з'їла.

А батько потопив синів,
Щоб на очах не помирили...
Той жах в сльозині почорнів —
Зітер фанфарні ідеали.

Великий голод – вічний гріх
З лихої примхи та сваволі...
Той рік на нашу долю ліг
Мов згусток кров'янистий болю.

В історії ж пером швидким
Писались гімни і хорали.
А ці пекучі сторінки
Підкупно так повикидали.

В руках, що виростили хліб,
Не залишили і зернину...
Ні, рід наш в горі не осліп.
Ти все згадаєш, Україно.

Згадай усе ти, щоб воздять

Близьким і дальнім людоморам...
Хоч радість легше пам'ятать,
Та треба пам'ятать і горе.

ШАПКА ЗЕМЛІ

Висока могила, козацька могила —
Насип її, ненько-Вкраїно, під небо
Для тих, кого смерть в тридцять третім скосила,
Бо нам перед ними покаятись треба.

Покаятись треба, очистити душу
За голос лякливий, за руку безсилу.
Ой, шапку землі мусиш ти і я мушу
Принести на цю всескорботну могилу.

Двадцятий вік останні лічить роки.
Свого вертепу гасить білі свічі.
Він був немилосердним і жорстоким,
У ньому ми народжувались двічі.

Знов народились, щоб не помирати,
Перебороти зло і лихоліття
І записати воскресіння дату —
Двадцятье неприкаяне століття.

ВІТЕР ЗІ СХОДУ

Пам'ять котить, ніби сльози,
На життя – холодну воду...
Пригинав нас і морозив
Вітер кручений зі сходу.

Вітер лютий і злуджий,
Ще й забарвлений багрово.
Він калічив наші душі,
Він калічив наше слово.

Нівечив козацьку вроду,
Брав дітей для яничарства —

Вітер кручений зі сходу,
Із покрученого царства.

Сліз кривавих... Скільки відер
Зла неволя нам наляляла?
Цей триклятий чорний вітер
Гірший, ніж орди навала.

Посаджу я дуб крислатий,
А солоні сльози витру.
Ні, не дам більш панувати
В рідній хаті цьому вітру.

— Хто ми в світі без рідного слова? —
Запитаю, щоб чулось навкруг.
Ой, болить і пече мене знову
Глухота перекошених душ.

— Ну і що? — хтось промовить зухвало. —
Слово хліба чи сала додасть?.. —
Дух живий поміняти на сало —
Чи не гріх це важкий, не напасть?

Братнє слово мені не байдуже —
Хай у серці кубелечко в'є.
Та усе ж мені хочеться дуже,
Щоб стозвуко звучало й моє.

Рідне слово... Ні, вітер огуди
Не затулить нам злякано рот.
Ми без нього такі собі — люди,
А із ним — український народ.

ЧУЄШ, БАТЬКУ, ЧУЄШ

Чуєш, батьку, чуєш,
Де наш страх ночує,
Заховавши волю
У гнилу стодолу?

Чуєш, батьку, чуєш,
Як наш дух корчують,
Як від крику злого

Тихне наше слово?

Чуєш, батьку, чуєш,
Як Дніпро бушує?
Хвилі – наче в морі,
Щоб не бути в покорі.

Чуєш, батьку, чуєш,
Що нам Бог віщує?..
Не забудьмо, діти,
Батька заповіти.

Тарасе, будь порадником для нас,
Брехливі речі слухати доволі,
Бо вже настав той сокровений час,
Коли ми маєм вибирати долі.

Тарасе-батьку, в наших лавах будь,
Почути хочем мудрої поради...
З'єднавши слів небачену можуть,
Ти освіти дорогу нам до правди.

ПРЕДКОВІЧНА ЗЕМЛЯ

Предковічна земля... Хустка синього неба,
Та верба, що у полі на вітрі зросла.
І здається – для мене нічого не треба,
Лиш краєчок твоєї любові й тепла.

Я твоєї долівки зелена билина,
Тут мені розквітатиме і зажовкнута трава.
Україно моя – моя матір єдина,
Ти в очах постаєш у загравах пожеж.

О, не раз в бій ішла ти за право на щастя
І тулилась до волі відвага твоя...
В серці віра живе, що нікому не вдасться
Перекреслити навік твоє горде ім'я.

Тут близьке мені все – до малої краплини:
І карпатські стежки, і поліські бори.
З діда-прадіда рідне... Моя Україно,
Мою долю на пробу любові бери.

ЩОБ РІДНЕ СЛОВО РОЗЦВІЛО

Я признаюсь: давно не співав
В колі друзів, де любиться пісня,
Щоб запахло покосами трав
Моє рідне русяве Полісся.

Я, здається, вже зовсім забув,
Як виводять протяжно і дзвінко,
Щоб на землю мою голубу
Осипалися неба краплинки;

Щоб дзюрчав у тій пісні ручай,
Як сопілка, озвалась вільшина
І червнево яснів молочай
У замрії очей, як в долині;

Щоб згадалось усе, що було,
Загадалось, що буде на потім,
Й рідне слово в душі розцвіло
На високій розлунистій ноті.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ

Ніні Матвієнко

Співають дівчата —
Дзвінке триголосья...
Забуте запахло,
Прив'яле заквітло...
Там спомин і мрія
В єдине сплелось,
Зробилось від того
Душі моїй світло.

У голосі зринули
Сріберні птиці:
Озвалися сміхом,
Озвались журую...
І доля моя
Підійшла до криниці —
Криниці любові
З живою водою.

Лиш пісня... Лиш голос,
Як поле зелене,

Дрібне відійшло,
Залишилось значиме.
І дивиться
Небо українське на мене,
Як вічність, бездонними
Ясен-очима.

ДОНЬКА УКРАЇНИ

Раїсі Кириченко

Полтавська земля доньку славному родила,
Де мамина вишня в цвітінні садів.
І слухає вся українська родина
Її неповторний, схвильований спів.

У радості й горі – цей спів як молитва:
І серце зігріє, й осушить сльозу,
Бо в пісню народна душа перелита,
Веде нашу долю крізь тишу й грозу.

А в долі дорога, на жаль, не гладенька,
Та що те каміння, коли є політ...
Здається, співа лиш для нас Кириченко,
А голосом рідним відлунює світ.

Хода до очищення й правди – єдина.
Ні, нас не зіб'є вже лиха крутія.
Гордися, Україно, втішайся, Україно, —
Співає для тебе козачка твоя.

ПОКИ ТИ, УКРАЇНО, ЖИВЕШ

Не згоріла душа на багатті червоних пожеж,
В ній надія росте,
Як на полі отцю жито.
І живу я, живу – поки ти, Україно, живеш.
І ніхто не уб'є —
Поки ти будеш, матінко, жити.

НАМ ТРЕБА

Магнати помінялись хутко:

Сорочку рвуть, цілують хрест.
А всі маєтки і рахунки
Сховали в павутинь словес...

Щоб душам племінь передати,
Щоб оживить серця людей —
Ні, не потрібні нам магнати,
А нам потрібен Прометей.

БРЕХУНИ

Ну й розвелось брехунів:
Начальство бреше, бреше влада.
Рум'янець стида відгорів.
І вже брехня – мов і не вада.
Ой, брехуни... Породи ця —
Бридка короста мого краю.
Ні, не шукайте в гаманцях
Ключі загублені до раю.

СПАСИ МЕНЕ, ПІСНЕ

Спаси мене, пісне, від зла і зневіри,
Мене відверни од чуттєвих проказ.
Тебе не притишать сучасні жовніри,
Тебе не заглушить вельможний указ.

Лякали тебе і свої, і чужинці
Нестерпною мукою чорних пожеж...
А ти знову сходиш рядками пшениці,
А ти знову ноту найвищу береш.

В душі твоїй, пісне, знайшов насолоду,
В глибинах твоїх я відгадку знайшов,
Як жить для України, як жить для народу
Й на рідній землі засівати любов.

Благословенним будь, народе мій великий,
Що поборов і кривду, і грозу.
Хоча й душа не відійшла від крику,

Хоч очі ще не витерли сльозу.

Яке б важке не чатувало горе —
Народе, віримо ми у твою могуть,
Що все осилиш, все ти перебореш,
Бо ми були, ми – є і маєм бути!

СКАЖУ ВІДВЕРТО

Не слід пишатись без потреби,
Та думка душу звеселя,
Що зверху – материнське небо,
А знизу – батьківська земля.

Скажу відверто, без загадок,
Своєму пращуру вклонюсь,
Що дав мені цю землю в спадок,
Що українцем я зовусь.

Я ЇХ ЗНАЮ

Скільки в тебе, Вкраїно, хитрих, злих ворогів
Серед тих, хто себе називає «синами»,
Хто навкруг засіває і неправду, і гнів...
Скільки ходить ще їх поміж нами?

Твої болі, матусю, зовсім їм не болять,
Твої радощі – серця не тішать.
Дуже просто для них про одне нам казать,
А вчинити, зробити – зовсім інше.

Не зачепить душі твоя пісня у них,
Їхня мова – прихована маска.
Їм лиш гроші подай для розваг та утіх —
Й зачини двері, вийди, будь ласка.

Ти сьогодні у злиднях, у нужді, як колись,
Моя нене-Вкраїно, мій краю.
Та сміються «синки»... Ти не віриш? —
Дивись!
Я їх бачив, я чув —
Я їх знаю!

НЕ БРЕШІТЬ

Не брешіть одне одному —
Гірша зла брехня стара,
Коли хочемо для дому
Хоч краплиночку добра.

Правда кривду не скосила,
А та кривда очі їсть.
Лише в правді наша сила,
У брехні одна лиш злість.

Не брешіть, не забрешіться,
Ви ж – державницькі мужі.
Бо зітруть лукаві лиця
Люди в скривдженій душі.

Хтось добрався до корита,
Хтось сотає срібну сіть...
Серце просить: не брешіте,
Свічку правди не вгасіть.

Не брешіть одне одному —
Гірша зла брехня стара,
Коли хочемо для дому
Хоч краплиночку добра.

І ЗНОВУ СУМНІВИ

І знову сумніви у серці,
І знову край мій у брехні.
Коли ж єднання добереться
До української рідні?

У нас усе не так, як треба,
Хоч Боже правило просте.
У дві руки гребуть під себе
Правителі усіх мастей.

А люд в тужливій паволоці, —
Нас гне нужда, як ту лозу,
І виджу в Кобзаревім оці
Я невдоволення сльозу.

Ой, час уже душі зігріться —

Я сам себе не раз питаю:
Чому у нас, ув українців,
Дорога до мети крута?

ЧИ МИ НАРОД?

Чи ми народ, чи ми населення,
Чи, може, просто ми юрба?
Нап'ємось до чортів веселеньких —
Хай тішить сварка та гульба.

Своє клянемо, інше хвалимо,
Берем чужих в повідирі.
Вогнем диявольським знов палимо
Отецькі звичаї старі.

Ми звикли вже до деформації —
Поїв, поспав, по... — та й усе.
З душі вже стерли слово «нація»,
А з думки — хто її спасе?

Чи ми народ із геном мужності,
З корінням сили й доброти?
Чи ми народ? — спитати мусимо,
Спитати і відповісти.

Розмова під небом

МОЯ МОЛИТВА

Спокою і витримки
Дай мені, Боже, —
Серцем прийнять,
Що змінити не можу.

Мужності дай мені,
Боже, як синові,
Те помінять,
Що для мене під силу.

Мудрості дай,
Бо важливо це дуже —
Вміть відрізнити
І перше, і друге.

РОЗМОВА

Старого гуцула зустрів я колись,
Спитав навмання, так, для виду:
— І скільки на світі ви вже прожили,
Скажіть, признайтеся, діду?

Спинився старий, посміхнувся у вус:
— Ну що, я не буду вгинатися,
Признатись нікому про це не боюсь —
Прожив, як по правді, днів двадцять.

— Та що ви? Та вам недалеко до ста,
Навіщо звернули на жарти?
— Ні, тут арифметика зовсім проста —
Послухай, осмислити варто.

День перший, коли я із війська прийшов,
А другий — як стрів Анничку.
Була в нас велика і вірна любов,
Як мовлять — одразу й навічно.

І третій, як хату свою збудував,
Про це пам'ятаю і нині.

Світилась красою і мисників, й лав,
І добрим лицем господині.

Четвертий – це сталося якраз восени, —
Коли народився синочок...
Якщо по порядку – було три сини
І трое смерічечок-дочок.

А потім женив роботящих синів —
Пішла голопуза малеча...
Отак набереться двадцяточок днів.
А інше усе – колотнеча.

Дідок підморгнув, собі далі пішов,
Кептарик натягши на плечі...
Я довго стояв, онімілий немов,
Не змігши нічим заперечить.

Розмову цю мудру в собі понесу,
Щоб знову вона нагадала:
На радість відведено мало часу.
Ой Боже, як мало, як мало...

...А треба жити кожним днем,
Не відкладаючи на потім...
Що має бути – не обминем
В своїх стараннях і турботі.

Нам треба жити кожним днем,
Не ждять омріяної дати,
Горіть сьогоднішнім вогнем,
Бо «потім» може й не настати.

ХРЕСТ НА ДОРОЗІ

Видива дальні, наповнені вражень —
Хоч ти у силі, хоч у знеможі.
Щось неутішне для мене розкаже
Хрест на дорозі.

Скорбна душа придивитися хоче,
Втерти сльозу у нежданій тривозі.
Мов материнські заплакані очі —

Хрест на дорозі.

В рамочці чорній ховаються лиця,
Збіглись обставини – лихо стряслося...
Ти зупинись і в поклоні схилися —
Хрест на дорозі.

В отчому краї стрічав їх доволі,
Сіються, сіються, множаться досі.
Наче відлуння одвічного болю —
Хрест на дорозі.

СІЛЬСЬКА ЕПОХА

Ховають бабу в хутірці,
Зібралось – лише три сусідки.
У хаті вікна як мерці...
А хто сюди прийде і звідки?

Ніхто дверей не зачиня,
Лежать в траві опалі груші...
Кує зозуля навмання —
Немов рахує мертві душі.

Нема кому радіть, рости —
Лише одні печальні лиця.
І вже похилені хрести
Не можуть в цвинтар поміститися.

Згубився смерті переляк,
В хатах лишилося лиш трохи,
Не усвідомивши ніяк, —
Кінчається сільська епоха.

РОЗДУМ

Короткий літній відпочинок —
І знов на старт... Пішов? Іду.
Йду у вертеп розмов і вчинків,
Змішавши доброту й біду.

Межа пристойності зітреться,
М'які забудуться слова...
І знов колотиме під серцем,
І розболиться голова.

Знов будем гризтись між собою,
Все не збагнувши до пуття.
Та не піду я з поля бою,
Бо це сьогоднішнє життя.

Так суджено вже нашій долі
(Чи досвід предків ти забув?) —
Іти до істини святої
Через неправду і ганьбу.

РОЗДУМ У БЕЗСОННУ НІЧ

Старієм, друже мій, тупієм,
Вростаєм в клопоти пусті.
Вже давні помисли та мрії
Згубились десь у суєті.

Хотілось материк відкрити,
У чомусь ствердити себе.
Біля розбитого корита
Мій сум суху траву скубе.

Чи зледачіли, чи втомились,
Чи вже не вистача кебет?
Малює час брусочком мила
На склі життя сумний портрет.

На тім портреті – тільки зморшки
І кола літ біля очей...
Зібрались діти біля ложки,
А мед в ту ложку не тече.

Лиш осінь скиглить біля хати,
А руку простягни – зима.
Іще щось хочеться сказати,
Сказать, та голосу нема.

І все ж всміхнися, друже милий,
Не повторяй сумний мотив...
Чи ми цей час не зрозуміли?
Чи нас цей час не зрозумів?

Згубились райдужні надії,
З вогню лишилася зола...
Усі ми наче лицедії
В комедії неправди й зла.

А наші хитрі ляльководи
Все набивають свій гаман...
На світлі зорі, чисті води
Ядучий опустивсь туман.

Злостивим цілям на догоду
Один на одного шипить.
...А як вже хочеться народу
По совісті, по правді жить.

РОЗДУМ ПІД НОВОРІЧЧЯ

Ви чуєте цей срібний передзвін?..
В календарі час нову дату пише.
Під гострим зором новорічних змін
Усе немовби краще і мудріше.

І ти неначе іншим став уже —
Чутливішим на гули планетарні:
Те кривим стало, що було чуже,
Суттєвим — що здавалося примарним.

Звільнившись від гриму, мов лузги,
На себе збоку пильно глянуть можна:
Стають твоїми не твої гріхи,
Стає гіркою необачність кожна.

Не легковаж — уже літа не ті!
А розберись: що взяти? що не взяти?
Купайся, слово наше, в доброті,
В живій воді із материнки-м'яти.

Жива водиця всохнуть не дає:
Зніма утому, в спеку — прохолодить.
На цій землі здається все твоє,
Бо ж вісь її через серця проходить.

І ти, вагання, у любов повір,
У квіт вогню, який цвіте і в січень,
Який цвіте зимі наперекір
В людських очах, на стежці вічних стрічень.

...Щедрує сніг під мовчазним вікном,
Стежину стелить молодому року.
Вростає мрія у земний огром,
Щоб стверджувать правдиве і високе.

Хитаюся ліворуч і праворуч
В дискусії зневіри та надій,
Хитаюся, хитаюся... А поруч
Іде життя по лінії прямій.

Цей напрямок під ноги треба класти,
Щоб йти вперед... Не думати про те,
Якої форми і якої масті
Оця земля, що гречкою цвіте.

Шукав гармонію в житті,
Гадав, що відшукать зумію...
І тільки кола на воді
Лишились од моєї мрії.

Шукав взаємної душі,
Яка розділить грім і тишу.
Та зникли теплі міражі,
І стало серцю холодніше.

Шукав, шукав – шукаю знов,
В трьох водах мочений і битий...
Якщо чогось не віднайшов —
Хоча б себе не загубити.

ПОРТРЕТ

У сквері художник, усівшись на ящик,
Малює портрети – мистецька рука.
А кожен замовник бажає бути кращим —
Така вже подоба, натура людська.

Й мені забажалось, забаглося дуже:

– Скажіте, де черга і я тут за ким?
Прохання до тебе, художнику-друзе,
Розправ мої зморшки, змалюй молодим.

Змалюй чорний чуб, що без білого снігу,
І очі, щоб грала веселка у них.
У фарби вклади більше радості й сміху,
Які я, на жаль, загубити вже встиг.

Почувши прохання, словесні тиради,
Художник повів лиш краєчком брови:
– Я можу, як зволите, все змалювати,
Але то вже будете, пане, не ви.

Чуже, незнайоме, хоч гарне обличчя —
Для чого здалося, коли не твоє?..
Отямився я, мовив самокритично:
– Малюй, брате милий, таким вже як є.

ЖИТТЄВІ ВІХИ

(З почутого)

Ще тільки двадцять...
Все життя попереду,
В очах блищить веселий промінець.
Весняний день погнав дитинства череду,
А вечір пісню склав для двох сердець.

Приїхали до тридцяти... Ще весело —
Не хочеться те бачить, що здаля...
Життя вперед гребе завзято веслами.
На руки тату проситься маля.

А ось і сорок тихо в двері стукає:
Відкрий ті двері – зачинятись гріх.
Обрамлена і кольорами, й звуками
Пора здобутків та земних утіх.

Вже п'ять десятків – яблука обпечені,
Якісь кисліші начебто на смак.
В твого життя оптимістичне речення
Чомусь закралось слово це «однак».

Ой, шістдесят...
Пронеслося, промчалось...

Сльоза засліпить, серце запече...
З надіями вже треба нам прощатися
І втому літ покласти на плече.

Невже це сімдесят? Таки причапали.
І постає кривий питальний знак
Над втіхами, здобутками, печалюми:
А далі що? А далі що і як?..

Родитися, щоб вмерти,
Піти у забуття,
Сліди свої зітерти
На смітнику життя.

Родитися, щоб жити,
Здолать прогнози злі
І слід свій залишити
На паперті землі.

Ой, поняття єхидні —
Як знять з очей туман:
Де Божа необхідність?
Де бісовий обман?

ДЗЕРКАЛО

Мов дзеркало – великі вікна,
Пізнай: хто йде і що несе...
І вулиця, напевно, звикла,
Що віддзеркалюється все.

Біжать авто там норовисто,
Мелькають люди знов і знов.
І навіть звук гучного міста
Тут відображення знайшов.

Тут видно все, як на екрані:
Поглянь... І сам собі збагни,
Де люди добрі, де погані,
Де голодранці, де пани.

Чи я на інших вже не схожий,
Чи покривало вдяг рябе?..

Усе шукаю й не знаходжу
У тому дзеркалі себе.

ЗАЦВІТАЛО СИНЬО Й БІЛО

Зацвітало синьо й біло,
Зацвіло – і одлетіло.
В темну нічку горобину...
Залишилось дві стеблини.

Дві стеблини – ми з тобою
Із прив'ялою любов'ю.
Не засохли зовсім, схоже,
Та розквітнуть вже не можем.

Вже не можем, вже не вмієм,
Одне одного не грієм.
Вогкі очі, кволе тіло...
Хоч цвіло так синьо й біло.

Усе іде по колу? Чи не так?
І за зимою знов біліють зими,
І навіть мода, нахили і смак
Виводять коло олівцем незримим.

Осінній клен зелених жде обнов,
В дівчатку материнство заکیلчиться,
І в котрий раз шепне слова любов,
Старі слова – лункі ж, немов криниця.

І, певно, теж в комусь я повторюсь,
Замкнувши коло днів своїх тривожних.
Усе іде по колу... Ні, чомусь
Як аксіому це сприйняти не можу.

І хай в очах повториться зима,
Те вистигне, що сіялося дрібно...
В житті є коло. Але є й пряма —
Мені важливо це... мені потрібно...

Розгадував я шелест яворів —
І не знайшов тоді тотожних слів.

Наслухував травицю росяну —
І не збагнув зелену таїну.

Уловлював я жайвора пісні —
Незрозумілими вони здались мені.

Прислухався – і серця перестук
Розшифрував для мене кожен звук.

Адже людина, птаха і трава —
Землі одної ниточка жива.

Адже усі ми в радості й журбі
Одне звучання носимо в собі.

Зів'яло слово «милосердя» —
Ні, це не милостині знак.
Воно як тихе світло серця,
Що знає співчуття і такт.

Жорстокий вік й тому подібне...
Віддати все їм не спіши.
А милосердя нам потрібне,
Немов очищення душі.

МИСЛИВЦІ НА КОЗУЛЮ

Козуля впала... І сльоза неждано
З її очей красивих потекла,
А потім кров покrapала із рани,
Зустрінувши смертельну кулю зла.

Хтось підійшов, її шурнув ногою:
Чи ще жива, чи треба добивать?
Чим не герой!.. Немов на полі бою

Спинив собою зловорожу рать.

Сміявся дзвінко... Тішилися друзі:
Підбив, підстрелив, пострілом поклав.
І лише клен, схиливши віти в тузі,
Не зміг збагнути цих лихих забав.

Розбещені, багаті, гонорові —
І совість їх давно вже не пече.
Для них лише не вистачало крові
Та ще сльози з козулиних очей.

Лихого дійства опущу завісу,
Щоб сцен таких не бачити ніде...
Той, хто стріляє у красуню лісу,
Той на людину теж курок зведе.

ВІДЛУННЯ БОЛЮ

І знову обступили негаразди:
І там – не те, і тут – не так.
Шукаю заспокоєння оазис,
Вдивляюся, де виходу маяк.

І, позбиравши словеса ширвжитку,
Домашній люд не обмина образ...
Усе це треба якось пережити,
Перетерпіти в двадцять п'ятий раз.

Переболить... Бо все минає в світі,
Але не в тому міркування сіль:
Для себе я давно уже примітив —
Відлуння болю гірше, аніж біль.

ДО ПОЕЗІЇ

Коли зневіри тіні жовтолиці
Впадуть на мене вісником біди,
Не залишай з печаллю наодинці,
А другом і порадою прийди.

Як хитрування навички уперті
У порах дум проб'ються, як лишай,
Допоможи їх виполоть і стерти,
А розпачу мені не залишай.

Коли байдужість, сірістю повита,
У вир дрібниць захоче затягти, —
Поезіє, свого дай блакиту
І дай мені своєї висоти.

КРЕМІНЬ

Кремінь вдарився об кремінь —
Викресав огонь.
І розтала хижа темінь
В погляді його.
Він зігрів холодну землю,
Ліг на міць долонь...
Розумію і приємлю
З кременя вогонь.

ПІЮТЬ ПІВНІ

Піють півні голосисто,
Голосами барвлять ранок,
Одягла з роси намисто
Й стала яблунька під ганок.

Голос перший, другий голос —
Хто потягне краще вгору?
І ясніє все навколо
В музиці дзвінкого хору.

Світ у сонячній обнові
Наслухає звуки дивні.
На землі моїй ранковій
На «добридень» піють півні.

БАЛАДА ПРО ВИСОТУ

Хоч заливав обличчя піт,
В очах – втоми сліпота,
Але тягнула, як магніт,
Його угору висота.

Шептав собі: ще крок, ще два...

А вітер хльоскав, як батіг.
І навіть власна голова
Зробилась важчою для ніг.

Перепочити, може? Ні!
Щоб сили подих не розтав,
Бо вже проблисла вдалині
Вершини сяюча мета.

І ось вона... Камінний плес,
Де гнізда вивели вітри...
І, доторкнувшись до небес,
Він впав – очима догори.

НАПИС НА ЦВИНТАРІ

На цвинтарі. Могильна брила.
На ній коротке: «Ось і все...»
Невже усе взяла могила
І згадку снігом занесе?

Ні прізвища ніде, ні дати,
Таємність – скорбна і німа...
І в цьому серці був початок.
Невже продовження нема?

Завіса впала... Крапка драми.
Спинився час у смутку ям...
Чи хто пройде його стежками,
Повториться його ім'ям,

Утвердиться в живій турботі
Його надій і сподівань?..
Стою, німію у скорботі
Під тягарем оцих питань.

В ОДНОМУ ДНІ ВМІСТИЛОСЯ ЖИТТЯ

В одному дні
Вмістилося життя:
Було захоплення,
Було розчарування.
В одному дні —
І зустріч, і прощання,
На мить прозріння

Й тихе забуття.
В одному дні
Була весна і осінь:
Веселка голуба
І неба смуга бура.
Безмежна тиша
І нестримна буря —
Усе, усе
В одному дні сплелось.
А далі
Вже повторення пішло,
І я живу
Отим, що пережито,
Що згадкою до пам'яті пришито...
Все той же день
У збільшувальне скло.

МОЯ ПОРА

Вернутись в молоде «колись»,
В світ вранішніх октав?..
Але осінній падолист
Мене вже закружляв.

Вернутись в ночі на меду,
Де втіха без жалю?..
Та багряницю золоту
Я теж люблю, люблю.

Знов повернутись до весни,
Що з бризками Дніпра?..
Прощання звук неголосний —
Оце моя пора.

Вернутись у травневий сад,
Що цвіт в руці трима?..
Хоча й хотів би... Та назад
Доріг уже нема.

РОЗБИТИЙ КОРАБЕЛЬ

Розбитий корабель наївних сподівань
Уже не забере мою досаду...
Заплакане вікно, а на вікні герань,
А за вікном – пейзажі листопаду.

І сірий день сховав яскраві кольори,
І сивий дощ розмив мажорні звуки...
Про зустрічі, прошу, мені не говори,
Коли в очах печальна тінь розлуки.

Хоча я не спішу на поклики сумні,
Але й на сміх не закидаю вудку...
Ми топим кораблі і топимось самі
В холодній хвилі старості та смутку.

А В МОЄЇ ДОЛІ...

А в моєї мрії дві зорі пречисті —
Рання і вечірня, радісна й сумна.
Як одна сховає погляд свій у листі —
Їй на зміну друга світить край вікна.

А в мого кохання два затяті слова.
«Так!» — і срібна ласка по щоці сповза,
Світиться весняно, ніжить волошково.
А як «ні!» — то серце крем'янить сльоза.

А в моєї долі два вітри розкуті,
Щоб розвіять тугу, рознести печаль.
Не згубить лиш правди, не згубити суті,
А що лихом битий — ти вже вибачай...

НАМ ДРУЗІВ ВИБИРАЄ ТІЛЬКИ ЧАС

Нам друзів вибирає тільки час,
Тут корективи вносити не будем.
Не можна мати друзів про запас,
Одних — для свята, інших — лиш на будень.

Закон доцільності — ним не дано
Зненацька друга вибрати для себе,
Бо дружба дуже схожа на вино;
Вино, якому вистояти треба.

МИ – УКРАЇНЦІ

Не треба, браття, забувати,
З якого кореня ростем.
Які боріння та утрати
Сікли нас кров'яним дошем.

Ми – українці, ми не кволі,
Бо отчий край дає нам сил.
Та на крутім шляху до волі
Земля вгиналась од могил.

Були в нас недруги і друзі, —
Нехай розсудить всіх Господь.
Не треба нам пустих ілюзій,
Зневіру треба побороть.

Гуртуймось, браття ясночолі,
І утверждаймо власну суть:
Ми українці – діти волі,
Ми є, були і маєм бути!

ЗАСПІВАЙ, ІВАНКУ

Івану Поповичу

Пахне диво смерекове
У Карпатським краї.
Ви послухайте, братове,
Як гуцул співає.

Дві гори знялись навколо,
Як небесні дуги.
На одній озветься голос,
А луна – на другій.

Лине пісня-чарівниця —
Три струни у тиші.
Хай же браттям-українцям
Вона душу тішить.

Ой співай-співай, Іванку,
Щоб чулось у світі,
Бо ми вечором і ранком
Щирістю зігріті.

Заспівай, мій брате, знову,
Щоб жура не тисла.
Хай же буде нам медово,
Вороженькам – кисло!

В пісні тій – небесні гули,
Запах м'яти-рути.
Як виспівують гуцули —
То усюди чути.

РОДИННЕ ВОГНИЩЕ

Родинного вогнища щедре тепло
Не вкриє димами, не спалить крило.
В далекій, як небо, дорозі воно
Зорею причалу людині дано.

Розпалює вогнище те благодать —
Де батько, і мати, і діти сидять,
Де згода витає і чується сміх,
Щоб добрий вогонь розгоратися міг.

Родинного вогнища ласка жива
До серця притулить привітні слова.
І матінки голос, зігрітий теплом,
Збере нас усіх за родинним столом.

Родинного вогнища світло ясне
Додому із вирію кличе мене.
Зустріне, зігріє знов хата стара,
Яка празникує закони добра.

БАЖАННЯ

А земля навкруг нарядна —
Я не бачив ще таку...
Теракотова троянда
На зеленому шовку.

Небеса вгорі ласкаві,
Хоч до губ їх притуляй.
У золоченій оправі
Небо, люди і земля.

З далини десь скрипка грає,
Відзігorno виграє...
І душа моя не знає:
Це в мені, чи це моє.

І бажань – на три дороги,
І кохання – не мовчить...
Щоб збагнуть – прошу у Бога
Трохи років доточить.

МІСЬКИЙ МОТИВ

Мовчить потрісканий асфальт,
І постаті – неначе тіні...
Пустотно... Лиш протяжний альят
Інтимно грає в безгомінні.

Про що та музика сумна,
Яка на тиху сповідь схожа?
На двох поділена вина
Ніяк розкаятись не може.

І згадка, як сліпа сова,
Лиш бачить почуття строкаті...
Любові давньої слова
Вже розкотились по асфальті.

Так все життя щось невпопад —
Лише розлуки і утрати.
А за плечима листопад
Все хоче в листя заховати.

ЧОРНО-БІЛЕ ФОТО

Ми вдвох на чорно-білим фото:
Втекли десь кольори од нас.
Де голубінь, де позолота? —
Немає згублених прикрас.

Далекий день, забутий вечір —
Мов кадри раннього кіно...
В душі немає заперечень,
Хоч це було вже так давно.

Дивлюсь, шукаю, не знаходжу...
У вічність проростає мить.
Чекаю іскорку погожу,
Що зможе все це оживить.

Ні, вище нас земні закони...

Та вам відверто признаюсь:
Для згадки чорно-білі тони
Все ж довговічніші чомусь.

ВИГАДАЮ ДРУГА

...Вигадаю літо, щоб зігрітись ним,
Вигадаю друга – буде побратим.
Зішкребу із долі пригорщу жалю —
З вигаданим другом мовчки розділю.

Сяду біля нього, підведу чоло
І забуду лихо, що колись було.
Простелю рушник я сокровенних слів.
Вигадаю друга, що в житті не стрів.

Уміння розуміти інших —
Цього навчились ми не всі.
В анкету пишемо красі,
Що поверхнєве, що видніше.

А скільки ходить непомітних
Із діамантами в душі.
І шепчуть биті спориші:
«Ми теж вдягаємось у квіти».

О серце, серце, будь щирішим
І делікатнішим теж будь,
Побач не оболонку – суть
І не приймай поспішних рішень.

В чуже, в закрите, в таємниче
Ходім – з бажанням зрозуміть:
У бруньці розпізнати віть,
А в слові угадать обличчя...

ДО ГУЛЬБИЦЬ ТА УТІХИ...

До гупьбиць та утїхи
Щоднини не приходь.

Печаль мудріша сміху —
Повідав нам Господь.

В печалі є задума,
В задумі святість є...
Не розтягнеш, як гуму,
Гріховне житіє.

А може, я колеса
Кручу – та не туди!
Як усмішка воскресне,
То вже нема біди.

Біда нехай минеться,
А смуток не мина —
І задзвенить у серці,
Як в скрипочці струна.

СЕЗОН ДЛЯ ЗУСТРІЧЕЙ

Сезон для зустрічей – весна,
А осінь – це сезон розлуки...
Біля чекань, біля вікна
Стояла, заломивши руки.

Ох, вистояти довелось,
Що не промовити очима...
Гадалося, що ось-ось-ось
Хтось двері все-таки відчинить.

Але весна їх не звела,
Та й осінь їх не розлучила...
І до жіночого тепла
Сніжинка залетіла біла.

ЗОРЯ

В людини доля – як зоря,
У кожного з нас – власна.
Була зоря – скажи: чия?
Була зоря і згасла.

А загорілася нова —
Хтось народився в світі:
І шелестить йому трава,

І ранок сонцем світить.

Одна зоря лиш спалахне,
А інша – довго в небі.
І щось тривожить знов мене,
Відгонить сни вишневі.

Сповза задума по лицю,
Як дві сльози, поволі,
Бо вірю я в легенду цю
Про зорі і про долі.

Немає краще, як удома
Після розлук, після доріг.
І забувається утома,
І знов народжується сміх,

І серця березнева пташка
Весну виспівує для всіх,
І пересилить вже не важко,
Що пересилити не міг.

Немає краще, як удома
Родинне відчувать тепло,
Душі тривога невідома
Не лізе в зморшки на чоло.

Я слову не повірю злому
І доброти сприймаю суть...
Ой, тільки жаль – шляхи додому
З роками довшими стають.

МЕНІ ПОТРІБНО ВАМ СКАЗАТИ

Пробачте – щось не так чинив,
Кажу я ворогам і друзям.
Але в одному поклянуся —
Я рідний край не очорнив.

Пробачте – щось не те казав,
Я мовлю рідним і знайомим.
Та отчого не зрікся дому,
Сховавши долар за рукав.

Пробачте – не гучним я був,
Коли приходив час гриміти.
Але я сіяв білі квіти,
Щоб чорну заростить злобу.

Пробачте за мій кволий тон,
Бо в дію треба вкласти силу.
Та намагавсь донести сину
Любові праведний закон.

Пробачте, що на суєту
Міняв не раз я мить натхнення.
Та вищого нема для мене —
Ніж правду захищать святу.

І поки ще душа жива,
Признаюсь, в чому винуватий.
Я хочу встигнути сказати
Для вас усіх оці слова.

СИРОТА

I

Хлопчині лише вісім літ,
А вже ні батька, ані мами.
І мовчазний байдужий світ
Лякає хлопчика рогами.

Хто руку дасть йому в житті,
Насипле у тарілку їжі?..
І у подертому пальті
Стоїть малий на роздоріжжі.

Хлопчині лише вісім літ —
І холодно так на морозі...
Ой, скільки лиха, скільки бід
Його чатують на дорозі?

Та не вклонюсь прогнозам злим —
Хай посміхнеться щастя русе.
Я сам, признаюсь, був таким —
Тому й за нього помолюся.

II

Сирота, сирота —
Хто зігріє тебе
В цьому злому,
Холодному світі?
Сирота, сирота...
Ніби душу шкребе
Цей листочок
На зламаним вітті.
Сирота, сирота...
Хто знав долю лиху,
Той скептично
Всміхнутись не зможе.
Сирота, сирота...
На життєвім шляху
Хай тобі Бог Святий
Допоможе.

ОТАК ПО СВІТОВІ ХОДЖУ...

Я знаю істину одну:
Щось віднайду, а щось утрачу.
І ні на кого не зверну
Вину за біль свій і невдачу.

Поділений на «так» і «ні»,
Туманом пристрастей напнутий.
Всі недоречності земні
Мене не хочуть обминути.

Десь спотикнусь, а десь впаду —
Хай недруг радо крутить вуса...
Але навшпиньки не піду,
Але нахабі не вклонюся.

Надії світанкова нить,
Що проболіло, те зашиє...
Нам треба навчитись жити
Й тоді, коли болять і ніє.

В тепленький модненький кожух
Не одягну свої печалі.
Отак по світові ходжу:
Щось віднаходжу, щось втрачаю...

«На всі незгоди і втрати
Дивись крізь філософське скло...»
Про це казав собі багато,
Та слово мохом поросло.

Не можу звикнуть до образи,
До люті димових кадил.
Прошу у Господа щоразу,
Щоб стачило душевних сил.

Щоб пролетіло мимо вуха
Пекуче слово – павутинь,
Не вдарилося об серце глухо
І не лишило в ньому тінь.

Чи, може, я вразливий дуже? —
Під старість і таке бува...
І все ж для мене не байдужі
В обличчя кинуті слова.

Ні, злості я носить не хочу,
Вона не втішить, хоч ти лусь...
Спочатку я собі ув очі
По-філософськи подивлюсь.

Цвітуть веселі картоплі,
І день розмахує сапою.
Я до селянської землі
Давно вже не торкався рукою.

У тишині камінних стін
Обклавсь сухими папірцями
І думав – то мені взамін
Землі з живими корінцями.

Згубив пах ранньої ріллі,
Коли парує грудка кожна.
Піддавшись на спокуси злі,
Забув, чого забуть не можна.

Земля – то Біблія свята,
Читай по стебельцях та вітті,
Читай по соняху й житах —
Вона навчить, як жить на світі.

ЖАБА ЗАЗДРОСТІ

Жаба заздрості вся у багні,
А живе у тобі і в мені.
«Душить жаба» – траплялось не раз,
Не зробивши добрішими нас.

В тої жаби шершавий язик —
Дряпа серце, вкорочує вік,
Поселяє в душі переляк...
Треба збутись її... Але як?

ПІСЛЯ ЖНИВ

Покосили хліба, позбирали...
І спустошеність всюди така,
Бо земля – ніби після навали,
Ні стеблини і ні колоска.

Що підвладне одвічним законам,
Нам змінити ніяк не дано...
Час мине – і з родючого лона
Проростатиме знову зерно.

ЗАПИТАННЯ

Душили нас царі та хани,
Аж кров'ю цвіркала біда...
Хто глибшої наніс нам рани —
Чи московити, чи орда?

І рвали тіло хижі зграї,
Об долю билися громи...
Та все ж себе я запитаю:
– А може, в чомусь винні й ми?

СПОВІДЬ

Посповідуюсь я перед іконою,
Відкриюся – нічого не втаю,
Щоб правдою прямою, безборонною
Очистить душу зболену свою.

Бо скільки вже столочено, зруйновано,
Посіяно і злості, і плачу...
Моя молитва до небес спрямована,
Щоб сам Господь її слова почув.

БОРІМОСЯ ЗА ЮНІ ДУШІ

Борімося за юні душі,
За нашу поросьть молоду.
Хай роки доброти не сушать,
Що квітла в нашому роду.

Хай юнь про гожі справи мріє
І прапор гідності трима.
Між брехунів і між злодіїв —
Такого прикладу нема.

Мені болить, мене тривожить
Цинізм, жорстокість, сліпота.
Повірте, друзі, вам негоже
Мінять на них свої літа.

Сини-синочки, – вам належить
Наш дух не вивітриць, як дим.
І хай відлунює прийдешнє
Вкраїнським словом дзвонковим.

Не міряйте усе на гроші,
А правдою звіряйте все,
Тоді Господь і дні хороші
У вашу долю принесе.

Хай вас мине лиха година...
Збагніть слова простих чеснот:
Такою буде Україна,
Як завтра ви – її народ.

БЕРЕЖІМОСЬ

Щоб не єднались, а сварились —
Наш хитрий недруг що є сили
Свідомості стебельця косить
І вовчі ягоди підносить.

Залазить спритно прямо в душу,
На зліснім вітрі правду сушить,
Ще й зазива до чаркопою,
Щоб ми вже не були собою.

Він бреше, хоч слова і ласі,
Щоб видіть нас в минулім часі.
Йому це гірше від отрути,
Що ми ще є і маєм бути.

НАЩАДКАМ

Ми ідімо у безвість, ідімо,
Все, що маєм, — лишаємо вам:
І нездійснені наші ідеї,
Й нашу клятву святим прапорам.

Ми поспішні і в чомусь наївні,
Швидко прагли позбутись зневір,
Прокричали, як вранішні півні,
Але сонця нема до сих пір.

А на троні — чужі та нікчемні,
Що зіграли у хитрий обман...
Вікна нашої долі ще темні,
Їх вкриває ядучий туман.

Та не кличмо зневіру до серця,
Хоч і чуємо сурми сумні.
Але віримо — не обірветься
Естафета добра і борні.

Хижаків ненажерливу зграю
В забуття кине праведний час.
...Ми ідем... Біля самого краю
Оглядаємось знову на вас.

НЕВИННО УБІЄННІ

Збирає вік хвастливі порохи,
На похвалу настроює антени...
Мені ж печуть його гіркі гріхи —
Це тисячі невинно убієнних.

Не тисячі! Додавим три нулі.
Не заховати все за словом хитрим...
Без горбиків одні лежать в землі,
А інші — десь розвіяні на вітрі.

Ні, мій народ не обминув біду —
Усіх косила лють страшної смерті.
Для пам'яті я чорним обведу
Все, що вмістилось в назві «тридцять третій».

А постріли в потилицю — ба-бах!
А дитинча, що кинуто у яму...
Коли панує в серці біль та страх,
Тоді і правда зачиняє браму.

Спаси нас, Господи, і дай високих сил —
Не рахувать лиш грошики у жмені
І не створити нам нових могил
Тих, де лежать невинно убієнні.

ЗАПИТАННЯ НЕ ДЛЯ ВІДПОВІДІ

* * *

Вечір і сніг...
І сліди, наче коми.
Чи дійду колись
До окличного знака?

* * *

Три складові —
Вода, земля і небо.
Чому ж без тебе

Вони складають пустоту?

* * *

Минають дні
У праці, у турботах...
А для життя мого
Це додавання чи віднімання?

* * *

Любов,
Обрамлена красивими словами, – холодна.
Любов,
Напнута накидкою мовчання, – безлика.
Де ж золота середина?..

* * *

І знову сниться:
Можу я літати.
Чи це з минулого,
Чи натяк на майбутнє?

* * *

Казали: хай стелиться
Ваша дорога квітами...
Чого у твоїх очах
Квіти такі колючі?

* * *

Розумний, щедрий, симпатичний,
Веселий, добрий і стрункий.
Чи хто змінє їх
Лиш на одне – коханий?

* * *

Дорога збилася у стежку,
Стежка зійшла в перебрід...
Хіба дивишся під ноги,
Коли йдеш до сонця?

* * *

А мій двійник зі мною в протиріччі.
Аргументує все
Знайомими думками,
Що не збагну: де його? де моє?..

* * *

Дай снаги на мурі днів
Зорю накреслить...
Та голос твій незрозумілий:
А я?

* * *

Коли я щасливий, зростаю до неба;
В смутку
Небо спускається мені на голову, —
А де дівається небо в спокої?..

* * *

У новорічну ніч
Начулись давні голоси...
Чого ж вони не даленіють,
А ближчають?..

* * *

До хліба хочеться слова,
До слова хочеться пісні,
До пісні хочеться натхнення...
Чи й ти складаєшся з бажань?

П'ЄМО, П'ЄМО

Напитися, щоб все було байдуже, —
Цього навчилися ми уже давно.
А честь і гідність? – та вони не дуже
Потрібні нашій волі все одно.

П'ємо, п'ємо – де треба і не треба,
І, насмоктавшись тих зміїних чар,
Нащадкам залишаєм після себе
Свого похмілля гіркий перегар.

СОНЕТ ПРО ЮВІЛЕЙ

Ох, пишнослів'я ювілейних дат —
Вино із трубогінною водою,
Помпезність тосту, перебільшень чад,
А все останнє пахне гіркотою.

А ще роботи непочатий ряд,
Хоч втома забриніла сивиною,
Озвалася мінорною струною.
Шлагбаум днів закрив шляхи назад.

Цей ювілейний тонкостінний дзвін —
Такий короткий і підступний він.
А там – неси тягар своєї дати,
Дивися правді в очі і не злись,
Щоб зрозуміть: «на потім», «на колись»
Нічого вже не можна залишати.

РОДИНА

Може, в житті хтось принаду підкине
У чарівничих звабливих очах...
Тільки родина, як зірка єдина,
Твій порятунок, надійний причал.

Ні, не шукай в своїм серці причину,
Якщо зневіра тебе обпече...
Тільки родина у прикру годину
Схилить надію тобі на плече.

В морі спокуси є хвилі великі,
Та не забудь у захопленні ти,
Що лиш родина – бальзамові ліки,
Ліки від старості і самоти.

Все відцвітає, і жовкне, і гине,
Вітром розноситься, ніби сміття...
Тільки родина – як вічна зернина
На невмирущому полі життя.

Родина, родина – від батька до сина,
Від матері доні добро передам.
Родина, родина – це вся Україна
З глибоким корінням, з високим гіллям.

СЕЛЯНСЬКИЙ КОРІНЬ

Моє село – життя колиска,
Душі моєї оберіг.
Тут верби нахилились низько,
Щоб листя я погладить зміг.

У серці споминів багато,
А ці – як Божа благодать:
Дивлюся – бачу маму й тата,
Що разом під вікном стоять.

Їх мова лагідна і строга,
І погляд – повний доброти.
Це звідси повела дорога
Сільського хлопця у світи.

В житті у нас буває всяке...
Село моє, моє село,
Скажу тобі слова подяки
За те, що ти мені дало.

Село згадаю – і радію.
Сільською звичкою горджусь.
Хоча б в думках, хоча б у мріях —
В дитинство знову повернусь.

В житті на все своя причина...
Мене ж трима селянська нить.
Спасибі, що ти нас навчило
По заповітах правди жить.

МАНЕКЕНИ

Життя щодня міняє мізансцени,
У світі суєти не ти один...
Проходять, наче люди, манекени,
Що вийшли прогулятись із вітрин.
Вони повільні, не спішать до хати,
Застигла на щоках блаженна мить,
Вони уміють мило посміхатись,
Але не вміють плакати і любити.

Чи не тривкі в наш час сердечні гени?
Чи пристрастей в душі вогонь погас?..
Ми із тобою теж як манекени,
Що виставлені тільки напоказ.
Гей, манекени – чорні, русі, сиві,
Ще й хвацький капелюх на голові.
Ви, може, і привабні, і красиві,
Та все одно – холодні й неживі.

Я знову все прокручую спочатку,
Однак не можу зрозуміти як слід:
Хто на уста приклеїв їм печатку?
Хто до очей їм приморозив лід?
Я піднімаю руки, як антени,
Ловлю тривоги давні позивні:
Проходять, наче люди, манекени —
І дуже прикро робиться мені.

РОЗМОВА З СОБОЮ

Хоч істина, здається, й прописна,
Та не повториш – згубиться вона.
Я із життя набрав собі порад,
А хто долучиться – то буду тільки рад.

Між окликів живемо, між питань,
І скрізь вони – куди ти не поглянь.
Нуртує час на хвилях суєти...
Як цільність в ній людині зберегти?

2

Навчаючись у всіх, учитель виростає —
Ця мудрість перевірена життям.
Учись в травинки, у калини з гаю,
У птаха, що приніс весну полям.

Учись у мудрих книг – в них диво загадкове,
В людей учись – найперше б я сказав,
Щоб твій нащадок, уловивши слово,
В тобі свого учителя пізнав.

3

Приходжу я до давніх істин:
Людське кохання вище слів.
Йому не треба звуків прісних,
Що імітують сміх чи гнів.

Воно в очах, що сонце ловлять...
Підтвердить правда нам сама:
В ажурно мовленому слові
Кохання справжнього нема.

4

Ти – сам загадка. Відгадай себе —
І все, мабуть, тоді на місце стане.
Червоне, біле, ніжно-голубе
Відкриється за шторою туману.

В твоїх очах світає небокрай,

А дум плоди – мов яблука на вітах...
Насамперед себе ти розгадай,
Коли ти хочеш інших зрозуміти.

5

Печуть вогнями помисли мої,
Які іще не визріли у слові.
Хоч звуків позліталися рої,
Вже звуки є, але нема основи.

Заглухнув серця чулий камертон,
І це мені не може дати спочинку...
Отак буває: є цегла та бетон,
І глина є... Але нема будинку.

6

Дрібниці у житті, на жаль, колючі дуже:
Об їхні колючки не наколись.
Шукай себе у головному, друже, —
Його знайдеш чи нині, чи колись.

Воно прийде до тебе, щоб забрати
Твоє горіння, мислі ярий дух.
І тут уже не поскупися, брате,
Не одвернись, не пошкодуй...

7

Усе підвладне вічним змінам:
Весна і осінь, сльози й сміх...
У змінності закон незмінний —
І ти по-іншому б не зміг.

Буває в нас поганий настрій,
Бо їсть жура, немов іржа.
Та біймося, щоб не погасла
Від цього усмішка чужа.

8

Невдача нам, бува, підставить ногу —
Спіткнемося і боляче впадем.
Та через це життя стрімку дорогу
Іспересердя ми не проклянем.

Хотілося б порадить словом-віршем:
Нехай там що – не скигли і не плач.
Щоб ти зробився дужчим і мудрішим,
Тобі дано і пригорщу невдач.

9

Коли твій шлях лягає круто,
І дні колючі, як багнет,
І сумніви печуть, мов трута, —
Не бійся: ти ідеш вперед.

Коли гладенько шлях іскриться,
Ні ямки на дорозі цій —
Спинися, друже, роздивися,
Чи ти не збивсь на манівці?..

ПОДОРОЖ В ДИТИНСТВО

Знов повернуся у дитинство,
В своє загублене село,
Де клен шепоче зелен-листом
Те, що було... і відгуло.

Клопочеться моя бабуся,
Картоплю ставить і гриби.
І я боюся, я боюся
Той сон дитячий загубить.

Заходять дядько, брат і мама —
Тут кожне дороге лице.
А вечір дивну панораму
Малює синім олівцем.

І згадка котиться до слова,

Заповнює вечірню мить.
І наша мова, рідна мова,
Неначе дзвоники, дзвенить.

Ще всі живі, ще всі здорові,
Ще веселять і хліб, і сіль...
Як любо повертатись знову,
Сідать за свій родинний стіл.

Душа не хоче забувати
Те, що довіку вже твоє...
«Сім'я вечерея коло хати,
Вечірня зіронька встає».

ВМИРАЄ СЕЛО

Вмирає краю рідного село,
Хати пустіють і дітей немає.
І світлих вікон лагідне тепло
Все меншає... Й тихесенько зникає.

Вмира село... Лиш кілька димарів
Пускають в небо викрутаси диму...
На вулицю дідок старий забрів
Й вмоча цигарку у борідку дивну.

Вмира село, не витерпівши бід,
Викреслює з життя свою адресу.
І рветься ниточка, що зветься «родовід».
А ви горланите про поступи прогресу.

ЛЖЕПРОРОКИ

В людей душа широка —
Сприймаєм все на віру.
Ой, біймось лжепророків,
Що гонять хвилю сіру.
Так вміло словом грають —
Аж у душі затерпло...
Хотілося – до раю,
А попадеш – у пекло.

ХОЧУ СКАЗАТИ

* * *

Броня строфи і батальйони слів —
Захисники мої у дні печалі,
Коли зневіра і невдачі злі
Мені «здавайсь» під вухом прокричали.

«Здавайся, змовкни, зникни, наче дим...»
Я добре знав, що це було не грою.
Та йшли слова в шерензі строгих рим
За право не здаватися — до бою.

* * *

Пробігли вже літа за сорок...
Та мама все ж потрібна нам,
Бо наша радість, біль і сором
Серцями міряються мам.

Сьогодні груди тиснуть гирі,
І мами так не вистача.
Лише вона змогла б повірить,
А всі мовчать... Усі мовчать...

* * *

Кожен день — для здивування,
Кожен день — для відкриття.
І пульсує думка рання
Над загадкою буття.

В нім не тихо і не гладко,
Та всміхнуся я журбі...
Кожен день — немов спочатку
Починаюся в собі.

РОБИ СВОЄ

Сьогодні ти кумир, сьогодні аплодують,
Засвідчивши любов і почуття...
А завтра ніби вже не бачать і не чують,
І потопає все у забуття.

Тож не махай своїм віночком слави,
Нехай притишить звук гучна сурма.
Ой, слава, слава – хитра і лукава,
Сьогодні є, а завтра вже нема.

Роби своє, роби... Собою будь усюди.
Роби своє... Й бровою не веди.
Лиш Бог єдиний нас колись розсудить,
І кожному воздасться за труди.

ВНУЧКА

Маленькій Поліні

Рости, дитяточко, рости
І простягни до діда руки.
Мені всміхаються світи,
Бо в мене є мала онука.

Життя вдалось і не вдалось,
Але всміхнуся я в немові —
На світі застається хтось
Із краплею моєї крові.

ОЧІ УКРАЇНИ

Ой, нас багато по світах
Розсипалося – не зібрати...
Та є для всіх земля свята,
Що найдорожча, ніби мати.

Чи душу вкрила каламуть,
Чи серцю хочеться радіти —
Нас очі матері знайдуть
І втішать щирим словом: діти.

Я – ОВЕН

Я – овен, якщо вірить гороскопу,
А по-простому мовиться – вівця.
Підвладний і падінню, і потопу,
Відкритий для ножа і топірця.

Я спільність нашу з овеном приємлю —
Іти у гори, бігати по стерні,
Відчуті нагайку, цілувати землю...
В кошарі ж бути – це не по мені.

ОДИН ПОДАВСЯ В БІЗНЕСМЕНИ

Один подався в бізнесмени,
А другий – в спритні гендлярі.
А я не можу... Не ті гени,
Та й вподобання застарі.

Обнявши власну скромну пісню,
Під тягарем нових проблем —
Разом сьорбаєм юшку прісну
Й міркуєм – якось проживем.

ВОЖДІ

Ой, скільки розвелось вождів —
Малих, великих, іще більших.
Не вистачить високих слів
Перелічить їх в скромнім вірші.

Здається, треба порадіть,
Але чого душа страждає
Й дзвенить неспокій, наче мідь?..
Вожді-то є, людей – немає.

ПОЕЗІЯ

Люблю поезію, в якій
Звучить мелодія незримо,

Немов сім кольорів надій
Покладені на точну риму.

Люблю рядок, де міра й лад,
Де слово плаче і сміється,
Де наче подих кожен склад
І наголос на ритмах серця.

ВЕСНА

Весна – це поклик ручая,
Що розбудив моє мовчання.
Весна – це ти, весна – це я,
Це ми під знаком додавання.
Це серця дивні віражі,
Це мрія, наче небо раннє.
Весна. Весна – це стан душі,
А потім вже усе останнє.

ДВІ ТОПОЛІ

Дві тополі біля хати,
Пахне м'ятою вода...
Підростали соколята
Біля рідного гнізда.

Хата вікнами ясниться,
А гніздо – живе тепло.
Підростали горді птиці
І ставали на крило.

Соколята вчули клекіт,
Сил небесних благодать.
Полетіли в край далекий
Долі кращої шукать.

Наліталися доволі,
Повернулись... Та дарма:
Залишилися тополі,
А гнізда уже нема.

Причепурусь... Сорочка модна —
Але нема до кого йти.
Моя душа давно самотня,
Вона в обіймах німоти.

Та хочеться комусь сказати
Своє – утішне і сумне...
Пішли за обрії строкаті —
Хто міг послухати мене.

Тож прошепчу – хай чує небо
Й зоря, що впала у траву.
Хоч їм мені підтвердить треба,
Що я ще є, іще живу.

МОЯ ЗЕМЛЯ – МІЙ РІДНИЙ ДІМ

Я тут родився, тут живу,
Тут біля мене рідні лиця.
Для радості сяйну жагу
Дає мені свята земляця.

Зерно із теплої руки
Паде в ріллю не випадково...
Мене стрічають земляки —
Я чую українську мову.

В садку черешні розцвіли,
До вікон хилиться калина...
Хлібець кладімо на столи,
Щоб сходилась уся родина.

Щоб ми у єдності жили,
Оберігали отчу хату
І домагалися хвали,
Не покорившись супостату.

Моя земля – мій рідний дім,
Горнись до неї, як до нені.
Їй я завдячую усім,
Бо вже вкарбований у неї.

ПОВЧАЛЬНА ІСТОРІЯ

Дідок старий, як та свіча,
Що догора щодня.
Та затуля йому печаль
Мале собаченя.

Прибилося, коли був сам, —
З довірою в очах...
Тому-то, може, й не згаса
Ще дідова свіча.

НІЖ

Не носи за спиною ножа,
Щоби вдарить ним когось у злості.
І закров'яниться біла постіль,
Й заголосить десь чиясь душа.

Ніж для того, щоб хліби святкові
Врізати і роздати по скибці всім,
Хто прийшов до тебе гостем в дім...
Ніж – для хліба,
Зовсім – не для крові.

РЕСТОРАННИЙ СПІВАК

Між хмільних та байдужих,
Що не змовкнуть ніяк,
Ти співаєш, мій друже, —
Ресторанний співак.

Пересиливши гуркіт,
З мікрофоном стоїш.
Тим бажасться «Мурка»,
Цей замовив «Камыш».

Ллеш романсове соло
Для поважних персон...
Оксамитовий голос
Під живий саксофон.

До півночі робота —
Не стихає вокал...
Пахне ромом і потом
Переповнений зал.

Посміхнешся пихатим
Переливом октав,
Щоб десятку зім'яту
Хтось в кишеню поклав.

А як двері зачинить
Очманілий народ —
Недопиту чарчину
Перехилиш у рот.

І у ліжку під ранок
Сон, немов забуття...
Так під звук ресторану
Йде й минає життя.

СИГАРЕТНИЙ ДИМ

Звичай вельми дикий —
Сигаретний дим...
А дівчаті тільки
Чотирнадцять зим.

І немає гадки,
Як на світі жить,
Що колись дитятко
Має народить.

І злітає птахом
Думка непроста...
Хочеться, щоб пахли
В дівчини вуста.

Щоб розквітло тіло
І міцніла стать,
Щоб її хотілось
В губи цілувать.

...Сигарета в роті,
І стакан вина...
А що буде потім?..
Бог єдиний зна.

ЖЕБРАЧКА

Світ гомонить, сміється, плаче,
Вітрина сяє дорога...
Біля стіни стоїть жебрачка
І кволу руку простяга.

Стоїть, мовчить, ховає очі —
Благеньке, зношене пальто.
Хто кинути копійку хоче?..
Ні, не спиняється ніхто.

З-під шарфика сріблить волосся —
Немає сил, нема краси...
Як трапилось, що довелося
На старість вийти і просить?

Чого долоню простягає
Ця жінка з втомленим лицем?
Державо, я тебе питаю:
Що скажеш на питання це?..

Коли вікно своє зачинить
Болюча і гірка жура?..
Стоїть і просить копійчину
Колишня вчителька стара.

ГРОНО З ВЕСНЯНИХ КРАПЕЛЬ

* * *

Я паростка торкнувся руками —
Тендітніших немає рис...
Як він на скелі цій, крізь камінь,
Крізь кремінь все-таки проріс?..

Отак і правдонька настійно —
Крізь переплетення густе,
Крізь гори слів, мовчання стіни,
Усе долаючи, — росте!

* * *

Я і ти... Й безрезневе чекання
Із березовим пахом води.
Мелодійна хвилина прощання
Заглядає у шибку... Зажди!

Щось у тиші сховалось значиме,
Розпізнати не вистачить сил...
І вікно за твоїми плечима,
Наче розмах просвітлених крил.

* * *

Закони радості єдині,
Хоч, може, різні в них слова.
Вони зажуреній людині
На сонце видають права.

І жодне слово не зітреться
Ні снігом гострим, ні дощем...
Чи на скрижалі свого серця
Ми ті закони занесем?

* * *

Строгі лінії, білі лілії...
Звідки це?.. Вже колись було...
М'яко пензлем своєї ідилії
Вимальовую губи й чоло.

Відкликаю незламані рисочки
З молодії, як ранок, жаги.
Та чи пам'яті дальньої вистачить
Докінчить?.. Бо сніги вже... сніги...

* * *

Не барабанно... Скрипочною... Тихо...
Коли зазвучення – пташиною у жмені,

Озветься ніжність і затишне лихо
Для вічного, як всесвіт, одкровення.

Те одкровення у одному слові —
Люблю. А що, мені скажіть, вище?
Усе велике має ув основі
Оце – в любов проросле коренище.

* * *

А тиша все ж вагоміша від крику...
Іду туди я, де лапатий сніг
Вкриває землю сонну і велику,
Щоб чистотою наділити всіх.

Уроча тиша зазирає в очі,
Щоб відкривались ми самі собі...
Я тишу цю подарувати хочу
Своїм газдиням – радості й журбі.

* * *

Сумління знов шепоче: «Ой, не так,
Не так живеш, не те, мій друже, робиш,
Міняєш на поцоканий п'ятак
Днів золото незнайденої проби».

А що мені відповісти йому,
Не обмануть свої надії й ваші?..
Життя іде на фінішну пряму —
Тут кожен рух багато дуже важить.

* * *

Земля батьків – не слово, не умовність,
А істина велика і проста.
Це отчий дім, невищерблена совість,
Могила діда в затінку хреста.

І голос матері, і запах рути-м'яти,
Зоря вишнева і любові щем.
Це – все, що ми не смієм забувати,

Як найдорожче в світі, бережем.

* * *

Наказую собі: сьогодні без проблем.
Та, видно, жити так я не навчуся.
Тягар турбот в собі завжди несем,
Бо все навкруг у зіткненні, у русі.

Безсоння, хвилювання, вічний біль —
Вони вкарбовані у наші, певно, лиця.
То, поки дихаєм, — ходімо, друже, в бій,
А спокій нам нехай лише присниться.

* * *

Я вже не раз все починав спочатку,
Відлічував, як мовиться, з нуля.
А що робить: мовчати чи кричати,
Коли наврочили так небо і земля?

Життя не розгадає всі загадки...
Хитався світ, і гаснув промінець...
Я вже не раз все починав спочатку
І думаю, що цьому не кінець.

ПРИКАЗКА

Що візьмеш – утратиш,
Віддаси – твоє...
В приказці крилатій
Хитра мудрість є.

Натерпівсь багато,
Та усе – дарма:
Що узяв – утратив,
Що віддав – нема.

БІЛЯ МОРЯ

Біля моря – музики

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.